

ŞİFALI OTLAR VE LOKMAN HEKİM

OSMAN BAYATLI



BERGAMA KÜLTÜR VE SANAT VAKFI
BERGAMA FOUNDATION FOR CULTURE AND ARTS



Merhum
OSMAN BAYATLI (1892 — 1958)
Sekizinci Sayısını Bastıran
İMTİYAZ SAHİBİ Oğlu METİN BAYATLI

İ Ç İ N D E K İ L E R

Lokman Hekim — Şifalı Otlar — Otların Resimleri — Otların Türkçe — Lâtince listesi — Hayvani, Madenî, ilâçlar — insan hastalıkları için emsemeler — Hayvan hastalıkları ve emsemeleri — Hayvan hastalıkları için otlar.

Hayran Olduğum Eser

İstanbul Üniversitesi
Tıp Tarihi Ord. Prof.
Dr. A. Süheyl ÜNVER
Üstadımızın yazdığı ön söz

Kıymetli ansiklopedisi âlimimiz Osman Bayatlı Türkiye'de bir çok zevata müyesser olamayan bir mazhariyetle daima başbaşadır. Yazdığı eserler tekrar tekrar basılır. İşte bize Bergamada topladığı şifalı otlar - Lokman Hekim eserinin tam altınca tab'ını veriyor. Kendisine kadar ve tebcil edilse yeridir.

Şüphe yok ki bugünün tedavi esasları arasına yeni kimyevî ve sentetik ilâçlar girdiği gibi antibiyotikler de bu istikameti yeni bir yola çevirmiştir. Fakat ne de olsa eskiler, yine rağbettedir. Zaman zaman Fitoterapi revacını kaybetmiştir amma bugün yine rağbettedir.

Tedavi mutlaka hekimle olmaz. Halk da kendisine göre çok defa zararsız nebatlardan da çeşitli ilâçlar yapar. Ananenin öğrettiklerinden kolay kolay vaz geçilmez, hem buna lüzum da yoktur. Daha asırlarla insanlar yine bir çok otlardan kaynatıp inancının kendisini telkini nisbetinde faide de görecektir. Bunlardan teselli bunlar ve bu ruhi tesirin ve telkinin devamiyle iyi olanlar da az değildir.

Fakat ne de olsa şu ölüme çare bulunmayacaktır. Eğer buna çare bulunsaydı insanları tahviller gibi yine amorti etmek icabedecekti. Tabiat her şeyden önce kendilerine ihmal edenlerde bunu yapıyor.

Ölüme çare aranması o kadar eskidir ki bunun en güzel efsanelerini Eskülâç'a yâni Lokman Hekime izafe ederler. Bir gün sen benim işlerime müdahale ediyorsun diye Tanrı Jüpiteri kızdırır, elindeki ilâç kabini birnehre düşürtün. Amasya'da bu efsane söylenirken bu kap oradaki nehre düşürülmüş ve o civarın feyz ve bereketi bundan bilinmiştir. Efsanelerin söylendiği yerlerdeki tabiat zenginliği hep bundan ileri gelmiştir.

İnsanoğlu tabii ömrü müddeti içinde yaşama kabiliyetim ve inancını bu güzel hislerle idame ettirmiştir. Onu takdir edecek tabiat mahsullerine kıymet vererek istimal etmiştir. Bu ne güzel imân mahsulüdür. Şifa umduğu bu mevad her yerde pek çoktur. Üstad Osman Bayatlı kendi gıptaaver hayatı içinde civarında bulunan bu şifalı otları toplamış ve yine onlardan ele geçirdiği şifa ile bunlardan yalnız ilâç değil böyle bir eser de vücuda getirmiştir. Bu cihetle kendisi bahtiyardır, azizdir ve her türlü tekrime lâyıktır. Başka ne denir?

30/VIII/1955
Dr. A. Süheyl ÜNVER

Bergama Müze Müdürü Nuruaynım Bay Osman Bayatlı'ya

(Şifalı Otlar ve Lokman Hekim) namındaki eserinizi okudum. Sa'yinizin izlerini o satırlarda gördüm. Çok mahzuz oldum. Sizi candan kutlar ve aşağıdaki manzum tarihi sunarım;

Milâttan önce, bir ehli irfan
Vardır ki, namı dillerde destan
Hikmetle memlû kalbi selimi,
Hakkında sure bir nassı kur'an.
Vazu nasihat iftade yekta,
Bilhassa tıpta üstazı devran.
Otlarla meşgul olmuş ve bulmuş,
Her bir mariza bintürlü derman
İşte bu zatı halka tanıtmak,
Azmile, gayyur gençlerden Osman.
Elde vesaik yokken çıkardı,
Tarihçe yazdı, takdire şayan.
Pek çok emekle meydana geldi
İşbu — Şifalı Otlar ve Lokman —
Ben de ey Akif tebrik ederken,
Doğdu o anda bu beyti şükran.
Tarihi çıktı — heft asumandan,
—Lokman Hekimi — neşretti — Osman —
1938

İzmir Müftüsü
Akif SALI

Ö N S Ö Z

Bergama Tarihinde Asklepion kitabının 1935 *ie* neşri üzerine. İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü Müdürü Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Üstadımız, Bergama'da yeni bulunan Asklepion'un önemini belirtirken, Bergama çevresindeki Asklepion — Lokman Hekim'in başlıca ilâçlarından olan şifalı otların da toplanması üzerinde durmuşlardı.

Başlangıçta güçlüklerle karşılaşan bu derlemenin bir kısmı bir yıl sonra, İstanbul Halk Bilgisi Dergisinin 62. sayısında çıkmıştır.

Büyük ilgi toplayan Şifalı Otların. 1938 Eylülünde Yugoslavya'da toplanacak olan Beynelmilel Tıp Tarihi Kongresine, İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü tarafından götürülmek üzere hazırlanması isteniyordu. Bunun üzerine — Şifalı Otlar ve Lokman Hekim — İlk defa küçük bir kitap halinde 1938 de basılmıştı.

O zaman Enstitünün Asistanı olan Dr. Metine Belger'in; — Un aperçu des médicaments animaux, minéraux et végétaux employés par le peuple Turc — başlıklı raporunda bu konuya önemli bir yer verilmiş bulunuyordu.

Aynı zamanda, Beynelmilel Tıp Tarihi Cemiyeti Müessisi ve Fahrî Başkanı olan Prof. Dr. Tricol Royer, bu kongrede, Anadolu'da tedavi maksadiyle kullanılan bitkilerin Belçika'daki halk - ilâçlarıyla bir mukayesesini yapmıştır. Bu münasebetle;

Milletler arasındaki folklorik birlikleri anlatmış; bunların bugün ilime birer malzeme hizmetini görmekte ve fennin tanımadıklarını tanıtmakta olduğunu söylemiş ve tesir tarzlarının önemi üzerinde durarak toplanan malzemenin fennî kıymeti de olduğunu belirtmiştir. (Bu tebliğ Aesculape mecmuasının 1939 tarih ve 7-8 sayısında çıkmıştır).

Şifalı otların bu önemi göz önünde tutularak, Bergama ve çevresinde halkın bildiği ve denediği otlar üzerinde derlemelere ara vermeden devam olunmuş, bu suretle gelişen kitap, 1940'da üçüncü 1947'de dördüncü defa basılmıştır. Ayrıca 1942'de hayvanlar kısmı da çıkarılmıştır.

Bütün bunlar, yeni derlemelerle birleştirilmiş, güç bilinen otların resimleri yapılmış ve otların Türkçeden Lâtinceye bir listesi yazılmış olduğu halde 1952 de bu kitabın beşinci tabi meydana getirilmiştir.

Bu defa yeni baştan düzenlenen bu kitap bu arada derlenen şifalı Otlar ve resimlerinin ilâvesiyle VI. defa basılmış bulunuyor.

20 yıldır, tıbbî folklor'a hizmet bakımından üzerinde durulan bu kitabın, yüzlerce insanın bilgi ve ilgisiyle meydana gelmiş olduğunu kaydederken; burada, başta Sayın Prof. Süheyl Ünver olmak üzere hepsine minnet ve şükranlarımı sunmağı bir borç bilirim.

6/VIII/1955

OSMAN BAYATLI

Bergama Müzesi Müdürü

LOKMAN HEKİM

Bergama, dünya medeniyet tarihinde önemli bir mevki işgal eden bir krallık başşehri ve Eski çağın en mühim tanrılarında olan Asklepios - Şifa Tanrısı kültürünün merkezlerinden biridir.

Bergama'da ortalama 700 yıl (M. Ö. 450 - M. S. 300) şifa sağlayan Asklepios mezbehi yaşamış ve milâddan önce II. yüzyılda olduğu gibi milâdın II. yüzyılında da şöhretinin en yüksek noktasına ulaşmıştır.

Bugün Virankapı'dan Ayvazali bahçesine kadar bir kilometre kare içinde bulunan antikiteiler bu durumu açıkça anlatmaktadır.

Eski inanışlara göre; sağlık tanrılarında biri olan Asklepios'un M.Ö. V. yüzyılda Elen Tanrılar âlemine girdiği ve V. yüzyılda Epidauros'dan İstanköy ve Bergama'ya yayıldığı anlaşılmaktadır. Yine bunun gibi rüyaları yoran Bergama'nın sağlık tanrısı Telesphoros da aynı yerlerde saygı görmüştür.

Asklepios adma kurulan Asklepionlar bütün hastaları tedavi eden ve her derde derman olan yerler olarak şöhret kazanmıştır.

Asklepios, hastalıkların teşhisinde ve hastaların tedavisinde o kadar yüksek meharet göstermişti ki günün birinde ölüleri dahi diriltmeğe muvaffak olmuştu.

Baş tanrı Zeus'ün bu kudretini kullanan Asklepios, babası Güneş Tanrısı Apollon'un araya girmesine vakit kalmadan Zeus'ün yıldırımlarıyla çarpılarak cezalandırılmıştı.

Asklepionlar'da tecrübeye dayanan çeşitli tedavi arasında başta telkin geliyordu. Hasta daha çok inancı ile başbaşa kalıyordu. Mabedin altında rüya gördürmek suretiyle tedaviye girişilmesi de bundan ileri geliyordu (1).

Bununla beraber, Anadolu halkının eskiden beri kullandıkları otlardan, köklerden yapılan ilâçların da bu arada önemli bir yeri vardı (2).

Hekimler derler ki; "Allah kulları için otlar yarattı. Her birinin derde deva ve bir maraza şifa için Lokman Hekime bildirdi. Bir ot ben falan derde devayım derdi. Bin türlü ot yarattı. Her birine bir hasiyet verdi. Ve bu otların 770 derdi insanın eliyle dermandır" (3).

Kuran-ı Kerimde — biz Lokman'a hikmet ihsan eyledik — ayetini ihtiva eden Lokman suresi ile Lokman'ın mevkii yükseltilmiştir.

Lokman'a verilen ilim ve hikmet ilham ile olan bilgidir. Eşyanın hakikatini bilmek ve hakikatin icabı üzere yerli yerine koymak ilmine sahip olan Lokman, bu ilminden bir cüz olan tıp ilmini nebatlar, madenler üzerinde asıllarının iktizası üzere göstermek suretiyle bu ilmin mucid ve müessisi olmak şerefine kazanmıştır.

Hazreti Muhammed, Lokman hakkında; Düşüncesi derin, her şeyin güzelliğini yakından bilir, kalbi sevgi ile dolu olup muhabbete mazhar bir kuldur. Ve kendisine hikmet ihsan olunmuştur, buyurmuştur.

(1) Bak; Bergama Tarihinde Asklepion.

(2) Prof. Arkeolog G. Welter'den notlar.

(3) El yazması bir tıp kitabının 13 üncü babından.

Fahri Razi Tefsir-i Kebir'de der ki; Tanrı eşyanın hepsini insanların menfaati için yaratmıştır. Yeryüzünde insanların faydalanması ve hayatlarının bakası için nebatlar, mâdenler ve hayvanlar yaratıldı. Hekimlerin meydana getirdiği türlü türlü ilâçlarda bunlardan vücut buldu.

Bosnevî ise; Lokman yeryüzünde seyahat ederek tıp ilmini dünyanın her tarafına yaymıştır. Bin yıl yaşamış ve pek çok talebe yetiştirmiştir. Kendisine müracaat eden hastaları iyi etmek suretiyle insanlığa hizmet etmiştir. Daha nice seneler sonra yetişen âlimlerin cümlesi Lokman'ın kurduğu esaslar üzerinde yürüyerek tıp fennini şimdiki dereceye kadar yükselttiklerini, kaydeder (4).

Lokman, Azer evlâtlarından olup İbrahim Halil Peygamberin neslindendir (5).

Ömür sürdüğü bin yıl içinde bir çok nebilerle görüşmüş ve Hazerti

Davud'un ateşli elinde meydana gelen kalkanı sabırla seyretmiştir (6).

Hikmette derin bilgisi vardı, Altın mürekkeple, yakut kalemle billur üzerine yazılacak hikmetleri, cami sözleri vardır (7).

Lokman'm hakimane tavsiyelerinden bir kaç şunlardır; Lokman'a sormuşlar; en büyük nimet nedir? Eyi huylu olmak. En hayırlı mal nedir? Sağlık, cevabını vermiştir. Birgün kendisine, bir insanın en acı ve en tatlı uzvu neresidir? diye sorarlar;

- Bunlar yürek ve dildir. Sahibinin iyi olmasıyla tatlı, sahibinin fena olmasıyla acı olurlar (8).

Lokman bir gün, ayakyolunda çok kalan arkadaşına; "Ayakyolunda çok oturma ciğerlere hastalık gelir. Çok tutma illet verir" der. Arkadaşı da herkese ders olsun diye bu sözü ayakyolunun üstüne yazdırır (9).

Yine meşhur tavsiyelerinden biri de, "ayağını sıcak tut başını serin, mideni hafif tut düşünme derin" sözüdür.

Altı öğütü de şöyledir; Kesretle sakın cima etme, Lezzetine anin tama etme. Gece uyu, gündüz ol biydâr. Hapsi bevletme sakın zinhar Nisfûlleyi olice sakın nagâh Uyanıp su içem deme ey şah. Her taam üstüne yemi nimet, Ta ki görmiyesin elemü siklet (10).

(4) Muhiddini Arabi'nin Fususül-hikem kitabını şerheden Bosnevî cilt - 1, Sayfa- 292

(5) Ruhül-beyan surei Lokman cilt - 3, Sayfa - 48.

(6) Tefsiri Tibyan, cilt - 5, sayfa - 332.

(7) Mirâtül-kâinat, cilt - 1, sayfa - 348.

(8) Keşfûl-esrar ve tefsiri" tibyan, cilt - 5, sayfa - 332.

(9) Ruhül-beyan, cilt - 3, sayfa 50.

(10) Sarı Sultan Selim devrinde yazılmış el yazması bir kitabından.

Lokman'ın tıbbî varlığı da büyük bir kudret taşıyordu; Bütün otlar kendisine, hangi derde deva olduklarını söylerdi. Bu yüzden her hastaya derman bulunurdu.

Yalnız bir defa başından şöyle bir olay geçti. Zamanın büyüklerinden birinin kızı hastalanmıştı. Lokman derdine çare bulamadı.

Bir gün kızın iyi olduğunu kendisine haber verdiler. Aradı, sordu; ayvadan damlayan sudan şifa bulduğunu anlayınca sırrını kendisinden sakladığı için kızdı. "Suyun kurusun" diye beddua etti (11).

Lokman'm ahlâki hikmetleri hakkında çok kıymetli malûmat vardır. Bunlardan biri şudur; Uzun bir seyahatten dönen Lokman, köyüne yakın bir yerde kölesiyle karşılaştı. Ailesini ve köyünü sorar, köle;

— Anan, baban dünyadan göçtüler.

— Ya! Bunların haklarına riayette kusur etmek endişesinden kurtuldum.

— Kız kardeşin de vefat etti.

— İnsanlık hali, kendisinden bir fenalık çıkar; ailemizi mahcup eder, düşüncesinden kurtuldum.

— Erkek kardeşin de öldü.

— Ah, şimdi belim büküldü. Kanatlarım kırıldı.

— Oğlunda vebaya kurban gitti, deyince Lokman;

— Şimdi yüreğim yarıldı. Ciğerlerim parçalandı. Diyerek ağlamıştır (12).

Hekimliğin bütün ilâçlarını ve sırlarını oğluna öğretmiş olan Lokman, bir gün kendisine de ecelin vefa etmeyeceğini düşündü. Bütün bildiklerini talebelerine öğretmek istedi (13).

Lokman, bir gün kuşları topladı. Cennet ile cehennem arasındaki can suyundan getirene 500 yıl ömür vereceğini söyledi.

Akbaba uçtu, istenilen suyu getirdi. Fakat gagasından suyu verirken döktü. Lokman bundan çok kederlendi.

Akbabanın çok yaşaması sebebinin de bu sudan bir damlasını yutmuş olmasından ileri geldiğini söylerler.

(11) Ticaretle karadan Hindistan'a kadar giden Halil Kurabiyecinin not defterinden.

(12) Envarül-âşıkîn; sayfa - 157.

Ruhtil-beyan; cilt 3 - sayfa - 51.

(13) Lokman'm oğlu tefsiri Beyzavide Enam, Eşkem ve Masat adlarını alır. Tefsiri Hâzin ise yalnız ikisini yazmaktadır.

Günün birinde büyük Hekim hastalandı. İhalini kestirmek mümkün olmadı. Lokman bitkin bir halde idi. Kendisinden ümidi kesmişti. Son bir hamle yapmak için talebelerini topladı "Öldüğüm zaman beni hamama götürün. Vücudumu hamur gibi yoğurun. Şu kalıba yerleştirin".

"Rafta duran üç kavanozdan birincisini göbeğime, ikincisini başıma, üçüncüsünü göğsüme dökün, Muvaffak olursak, ebedî hayat sırrı bulunmuş olacaktır".

Ölümünden sonra bütün bunları yaptılar. Yeni bir Lokman meydana geliyordu. Heyecan içinde göğsüne dökcekleri kavanozu yere düşürürler. Kavanozun suyu merdivenleri kaynattı. Çıkan buhar talebelerin gözlerinden acı yaşlar akıttı. (14).

Bütün dertlere şifa olan otlar, kökler ve emsemeler dahi bir gün âciz kaldı. Ve (Lokman, bile ecele çare bulamadı) sözü ezeli hayat kanunlarının derin mânâsını belirtmiş oldu (15).

Bununla beraber, milâttan önce yirminci ile onuncu yüz yıllar arasında yaşadığı tahmin olunan Lokman Hekim ile milâttan önce altıncı yüzyıldan sonra yaşatılan Asklepios mezhebinin Anadolu'da ve Bergama'da meydana getirdiği tedavi usulleri ve ilâçları asırlar boyunca hüküm ve nüfuzdan düşmedi.

Milâdın ikinci asrında o zamanki medeniyet dünyasına şöhreti yayılan, Roma imparator sarayının hekimi olan Bergama'lı Calinos Hekim (Galenus)un yazdığı beş yüz kitabın değerini ve onun tıbbı olan büyük hizmetini, İbni Sina'nın El-kanun adını taşıyan eserlerinden anlamış bulunuyoruz.

Hipokrat hekime (hekimlerin babası) denildiği gibi, Calinos da (kökçülerin babası) unvanını almıştır. Calinos otlardan, köklerden şifalı ilâç yapmakla ün almış ve eski attarların (şimdiki eczacıların) babası sayılmıştır.

131 — 210 yılları arasında yaşayan Calinos hekime (Hatemülettibbâül kibarül muallimin) denilmiştir.

Bu büyük şöhreti karşısında karnındaki illetde deva bulamayan Calinos hekim talebelerine şunu söylemiştir

—Ben öldükten sonra şu fındık kadar madenden birini bir örs üstüne koyunuz. Birini de su dolu bir destiye atınız.

Bunu yaptılar. Koca bir örs eridi; aktı, iz bırakmadan kayboldu. Destideki su da buz tutmuştu.

Bu akılları durduran olay karşısında bilginler; (Calinos hekim her şeyin ilmini, fennini buldum. Ancak ölümün çaresini bulamadım) demek istediği sonucuna varabilmişlerdir (16).

Bütün bunlar, bugünkü tıbbın esasını kurmuş olmakla ayrı bir değer ve özellik taşımaktadır. Tıbbî folklorla hizmet bakımındandır ki, bu kitaptaki şifalı otlar ve emsemelerin toplanması için yıllarca üzerinde çalışılmak zahmetine katlanılmıştır.

(14) Halk bilgisi haberleri mecmuası; sayı - 52

(15) Filistin'in Remle şehrinde vefat ettiği kabul edilen Lokman hekim hakkında Taberi tarihinin ikinci cildinde bilgi verilmektedir.

ŞİFALI OTLAR

— İnsanlar İçin —

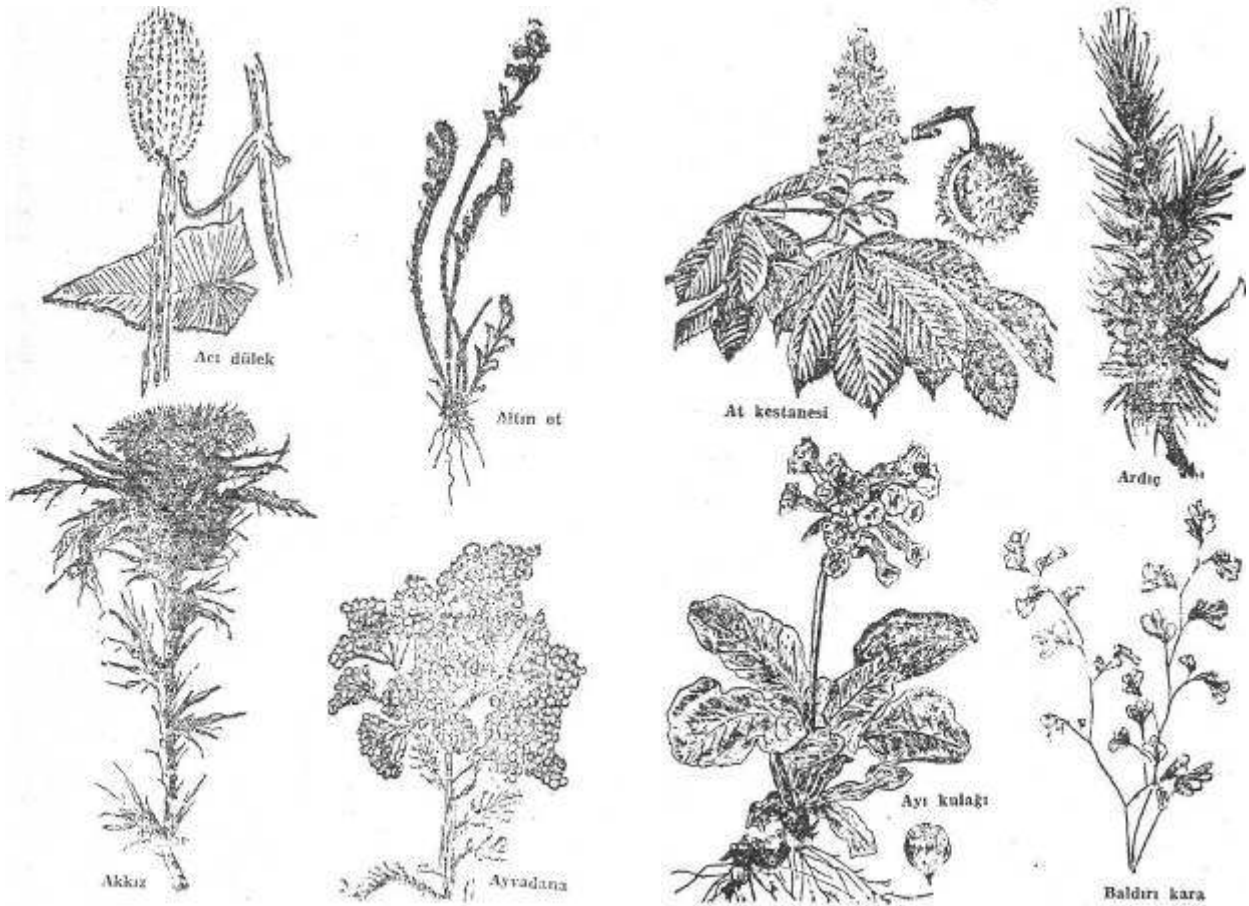
ACIDÜLEK

- | | |
|--------------|---|
| Ağrılarda | — Kökünü kaynatıp sürmek |
| Büyü-Akrepte | — Kökünü dövüp vurmak. |
| Mayasıda | — Soyulmuş kökünden birer parça yemek. |
| Sızılarda | — Kökündeki yumrusundan çıkan suyu sürmek. |
| Sızılarda | — Olgun meyvelerini zeytin yağıyla güneşte eriterek sürmek. |
| Sancıda | — Dövülmüş kökünden bir parçasını balla karıştırıp yemek. |
| Sarılıkta | — Olgun meyvesinin suyundan bir damlasını pamuğa alıp buruna çekmek |
| Uyuzda | — Kökünü kaynatıp suyunu sürmek. |

Not; Acidülele zehirli ve tehlikeli bir bitkidir. Cırlatan cırtlanguç, karga düvleği, hıyarcık ve eşek hıyarı adlarını da almaktadır.

ADAÇAYI

- | | |
|----------------|-------------------------|
| Mide ağrısında | — Kaynatıp içmek. |
| Soğuk almada | — Çokça kaynatıp içmek. |
- Yıldız işaretli olanların resimlerine bakınız.



ADAMOTU

İnsana benzeyen ve insan gibi dişili - erkekli olan bu kök bir insanın neresinde bir zoru varsa, bu kökün orasından bir parça alınır, su ile içilir, veya ezilir, oraya sürülür; deye tanınmıştır.

Adamotu denilen şeytan şalgamı (Bryonia dioica) Bergamanın kuzey yaylasında Aşağıbey köyüne Madradağının Çavdarlık ve Kazıkbatmaz mevkiinde bulunmaktadır. Bunun adamotu değerinde olmadığı kabul edilmektedir.

Kök işleriyle uğraşan ve 50 yıl önce ölmüş olan Bergama'nın Yoğurtdöken köyünden Ahmeti Ali bunun için bir efsane de uydurmuştur.

Bilir misiniz? derdi bu kökü nasıl çıkarırım;

Bunu otundan bulurum. Etrafını kazar kökünü meydana çıkarırım, iki ucundan iple bağlanmış keskin büyük bir bıçağı arkasına yerleştiririm.

İpin ucuna aç bir köpek bağlarım. Köpeğe et ve ekmek gösterir, bu suretle zorlatır, kestiririm. Bu kök kesilince köpek acı acı bağırır köpek dişi ise erkek, erkek ise dişi olur. Bazen de ölür. İşte bu insan kök böyle bir korku içinde elde edilir şifalı bir köktür. Her derde devadır; mayasıla birebirdir. Deye satardı.

Üçyüz yıl önce yazılmış el yazması bir kitapta, bu hassalı kökün çıkarma durumunun aynı şekilde yazılmış olduğunu hayretle gördüm. Bu otun dalları kaç çatal çıkarsa yaşı da o kadar olurmuş 20 - 30 yılda insan şeklini almış.

Hakiki adamotunun Silifke, Antalya, Belkıs harabelerinde bulunduğunu İstanbul Nebatat Enstitüsü Prof. Mehpere Haiborunn söylemiştir.

AĞIDALI — ZAKKUM

Akıntı için	— Bir kaç çiçeğini kaynatıp soğuk içmek
Büyü ve Akrepte	— Yaprığının suyunu sürmek,
Gidişkende	— Yaprığını kaynatıp sürmek.
Sızıda	— Yapraklarını inbikten çekip suyunu sürmek.
Sızıda	— Çiçek ve yapraklarını zeytinyağ içinde güneşte eriterek sürmek.

Not; Zakkum bu ağaç ağaçların en kötüsüdür. Acılıkta en acı bu ağaçtır. Bunun Allah cehennemde bitirmiştir. Bu ağaç cehennem ehlinin yiyeceği bir şeydir. Cehennemlik olanların karnında kaynayacaktır.

Buna karşı şifası da vardır! Balgamı söker, mafsalları iyi gelir, oyluktan tırnağına kadar damar ağrılarını keser, kabalardaki yeli giderir.

Üç gün yaprağının suyundan (yedi dirhem taksim ile) içile yarım felç ve kötürüm olmuşu ayağa kaldırır.

Tacüttefasir; Cilt 1, Sayfa 154.

Celaleyn haşiyesi — Savi; Cilt - 4, sayfa 51.

AHLAT

İshalde	— Meyvesinden yemek
Zehirli hayvan sokmasında	— Filizlerini doğup vurmak,

AKASYA

Nefes Darlığında	— Çiçeklerini kaynatıp içmek.
------------------	-------------------------------

AKKIZ — ŞEVKETİBOSTAN

Mide için	— Tazesi haşlanır yenir.
Kum için	— Kökünü kaynatıp çokça suyundan içmek.
Sancıda	— Dalından çıkan sudan bir kaç damla içmek.
Sidik Zorunda	— Kökünü kaynatıp çokça suyundan içmek.

Sızıda — Dikenli yuvarlaklarını suda ıslatıp içmek.

ALTINOT

Mesane ve böbrek için — Çay gibi kaynatıp içmek,
Nefes darlığında — Kaynatılarak suyundan içmek.

ANASON

Karın ve boğaz şişinde — Çay gibi kaynatıp içmek.

ARPA

Karın ağrısında — Ununu sirke ile karıştırıp üstüne nane ekip vurmak
Mayasıda — Kavrulmuşunu döverek yemek.
Sidik zorunda — Kaynatılarak suyunu içmek
Temrede — Yakılarak isini sürmek

ARDIÇ

Kum düşürmekte — Tohumu çokça kaynatıp içmek.
Kellerde — Katranını yılan gömleğiyle kaynatıp sürmek ve sabahları sirke
ile yıkamak.
Mayasıda — Katranını bir kâğıda sürerek oraya koymak ve sonra almak.
Mayasıda — Katranının (ağızda kokusu duyuluncaya kadar) üstüne
oturmak.
Nefes darlığında — Katranını suya damlatıp içmek.
Öksürükte — Kırmızı tohumundan yutmak.
Sidik zorunda — Tohumunu kaynatıp içmek.
Solucanda — Katranını un ile hap yaparak yemek
Tutuklukta — Dalları tohumlariyle kaynatılarak banyosuna girmek.

ASMA

Göz ağrısında — Dalından akan sudan koymak.
Yaralarda — Yaprığını üstüne koymak.
İçkiden kurtulmak için — Asma suyundan içmek

AT KESTANESİ

Baş ağrısında — Doğülerek enfiye gibi çekmek.
İshalde — Yarım nohut kadarını yutmak.
Mafsal ağrılarında — Yağını sürmek.
Nefes darlığında — Kaynatılarak soğuk suyundan içmek,
Sancıda — Yarım nohut kadarını yutmak.
Sıtmada — İçi doğülerek (bir gece suda ayazlatılarak) içmek.

AYIKULAĞI — SIĞIRKUYRUĞU

Kadmahtapotunda — Yapraklarının çam kabuğu ile kaynamış suyunu içmek.
Kan aktarmasında — Yapraklarının kaynatılmış suyunu soğuk içmek.
Kaşıntıda — Yaprığının kaynamış suyu ile yıkamak.
Kuvvet için — Sarı çiçekleri sabahları balla yenir."Anber kuvvetindedir,
denir".
Mayasıda — Kuru yapraklarından arpa unu ile yapılan haptardan yutmak.
Memeli basurda — Yapraklarının buğusuna oturmak.
Mide ağrısında — Yaprığını kaynatıp içmek.
Sidik Zorunda — Kökün kaynatılmış suyundan içmek
Sıtmada — Çiçeklerinin suyundan içmek.

AYIT — HAYIT

Arı sokmasında	— Yapağı ile tohumunu döğerek oraya bağlamak.
Ayak şişinde	— Mor çiçeklerini kepekle kaynatıp banyosunu yapmak.
Buruntuda	— Doğulmuş tohumundan yemek.
Buruntuda	— Çokça kaynatılmış tohumunun suyundan içmek.

AYRIK

Albominde	— Kökünü arpa ve mısır püskülü ile kaynatıp soğuk içmek
Sidik zorunda	— Köklerini kaynatıp içmek.

AYVADANA — PAYAVŞAN

Mide ağrısında	— Çiçeklerini kaynatıp içmek.
Öksürükte	— Çay gibi demleyip içmek

AYVA AĞACI

Baş ağrısında	— Aç karnına koklamak
Bel gevşemesinde	— Ateşte pişirip yemek.
İshalde	— Taze filizlerin kaynatılmış suyunu içmek.
Memeli basurda	— Çokça kaynatılmış yapraklarının suyunu içmek
Mide için	— Külde pişirip yemek.
Öksürükte	— Çiçeklerin kaynatılmış suyunu içmek.
Öksürükte	— Yapraklarını kaynatıp içmek
Yürek çarpıntısında	— Çiçeklerin kaynatılmış suyunu içmek

BADEM

Ağız acısında	— Döğülüp, ballı yemek
Kuvvet için	— Döğülür yenilir.
Öksürükte	— Sakızının kaynatılmış suyundan içmek.

*Not:Badem tazelik ve serinlik verir. Balla yenirse şehvi ifrazatı arttırır.
Dimağı kuvvetlendirir. Teshilül menafi . Sayfa - 102.*

Çocuk sancılarında	— Doğulmuş tohumunu pişmiş soğan üstüne ekerek göbeğe koymak.
Hazımsızlıkta	— Döğülmüş tohumundan yemek.
İshalde	— Kaynatılmış yapağının suyunu içmek.
Kulak ağrısında	— Bir ucu ateşe sokulan taze dalının öbür ucundan çıkan suyunu oraya koymak.
Marazda	— Akçiçeklisinin tohumlarını kaynatarak içmek.

BAKLA

Akıntı İçin	— İyice kaynatılmış tohumun suyunu içmek
Tavuk karasında	— Yapraklarının haşlanmasını yemek.
Karaciğerde	— Haşlanmış çiçeklerinin suyunu içmek
Kumu düşürmekte	— Çiçeklerini mısır püskülü ile kaynatıp içmek.
Mide için	— Çiçeklerini hindiba ile haşlayarak ballı şerbetini içmek.
Göz zafiyetinde	— Yapraklarından bir müddet yemek

BALDIRIKARA — KARABACAK

Aybaşı gecikmesinde	— Kaynatılmış suyundan içmek
Kumu düşürmekte	— Kaynatılmış suyundan düşünceye kadar içmek.
Mide batmasında	— Kaynatılmış suyundan soğuk içmek.

Sancıda	— Kaynatılmış suyundan içmek
Şişmede	— Lapasını vurmak

BALDIRAN

Diş kurdunda	— Tohumunu suda kaynatarak ağızda çalkamak (Ağız, buğusuna tutulursa altına konan kabın içindeki suda küçük beyaz kurtları görünürmüş).
--------------	---

BALSAMA

Kesik, ezik ve berede	— Olgun kırmızı meyvesini zeytinyağ içinde güneşte eriterek lüzumunda sürmek.
-----------------------	---

BAMYA

Çıbanıdeşmede	— Tazesini veya kurusunun haşlanmasını yapmak
Memeli basurda	— Haşlanmışının süzülen suyu ile hokne yapmak

BEYAZ ZAMBAK

Vücut sızılarında	— Yemeklerinde bir kahve kaşığı, zeytinyağına (1/10 ezilerek) karıştırılmış almak.
Yüz ve diş şişinde	— Çiçeklerini zeytinyağı ile içine koyarak sürmek. (Buna zambak yağı derler).

BODUROT

Buruntuda	— Yaprığını ağızda çiğnemek ve suyunu yutmak.
Deli kelinde	— Kırmızı kantronla kaynatarak sabahlan içmek
Göğüs darlığında	— Sigara gibi içmek
Mayasilda	— Dallarının kaynatılmış suyunu içmek
Sıtmada	— Akşamdan ıslatılan suyundan sabah içmek

Not; Bodurota, Bozcaot, Mayasıl otu, Kısamahmut; Bozboltur otu da derler. Kurşunî ve beyaz çiçeklisine Bodurmahmut, bozca ve sarı çiçeklisine Kısacamahmut denilmektedir.

LORU ÇİÇEĞİ

Balgam için	— Sigara gibi içmek.
Göz kamaşmasında	— tohumu ile tütsü yapmak

BÖRÜLCE

Kıç kaşınmasında	— Kaynatılmış suyunu içmek
Sidik zorunda	— Tohumunun lapasını vurmak
Yanıkta	— Kaynatılmış soğuk suyu ile yıkamak

BÖĞÜRTLEN — KARANTI DİKENİ

Akıntı için	— Filizlerinin kaynamış suyunu soğutarak içmek.
Ayak şişinde	— Kökünün kaynamış suyundan içmek,
Göz zafiyetinde	— Üzümlerini yemek
Hayız kesilmesinde	— Kökünün soğan kabuğu ile kaynatılmış suyundan içmek
İshalde	— Üzümlünü yemek veya suyunu içmek..
İshalde	— Kökünün kaynamış suyunu içmek.
Kan tazyikinde	— Kökünün kaynatılmış kırmızı suyundan içmek
Kuvvet için	— Üzümlünün şurubunu içmek
Mankafada	— Yapraklarını zeytinyağ içinde bırakarak sürmek

Mesane taşında	— Kökünün kaynamış suyundan soğuk içmek
Sızılarda	— Üzümünü ispiroto içinde eriterek sürmek.
Şekerde	— Kökünün kaynatılmış soğuk suyundan içmek
Tansiyonda	— Filizlerinin kaynatılmış suyunu içmek.
Yanıkta	— Yapraklarının külünü sürmek

BURÇAK

Bertik ve berede	— Lapasını vurmak.
İshalde	— Döğülüp biraz içmek
İsilikte	— Döğülmüşünü sirke ile karıştırıp lapasını vurmak
Kızılyelde	— Ununun lapasını vurmak
Mayasilda	— Kavrulmuş, dövülmüşünden yemek

CEVİZ

Balgamda	— Yapraklarının kaynatılmış suyunu içmek
Baş yarasında	— Kabuğunu kaynatıp kına gibi yakmak.
Dermansızlıkta	— Yapraklarının kaynatılmış suyuyla banyo yapmak.
Diş temizliğinde	— Yumuşatılmış yapraklarını dişlere sürmek
Kuvvet için	— Taze meyvalarından yapılan tatlısını yemek
Mide için	— Yapraklarının kaynatılmış suyunu içmek.
Sidik Zorunda	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan soğuk içmek
Sıtmada	— Taze meyvalarından birkaç gün yutmak.
Yarada	— Yapraklarının çokça kaynatılmış suyundan içmek

ÇAM

Balgamı sökmede	— Uçlarının çokça kaynatılmış suyunu içmek.
Boğmacada	— Filizlerinin ıslatılmış suyunu içmek
Diş ağrısında	— Katranını sürmek ve üstüne tuz ekmek.
Diş ağrısında	— Katranı ile kireci karıştırıp koymak.
Diş temizliğinde	— Kömüründen sürmek
Doğum sancılarında	— Döğülmüş fısıktan çorbasını içmek.
Göğüs tutukluğunda	— Fısıklarının yağını içmek.
Kuvvet için	— Filizlerinin kaynatılmış suyunu içmek
Kuvvet için	— Taze kozak çağlasını yemek.
Kuvvet için	— Fıstığı; şekerli ve pekmezli helvasını yemek.
Kuvvet için	— Hafif kavrulmuş fısıktan (çekirdeksiz üzümle kıyılır, parçalar
şekere bulanıp) yemek.	
Soğuk şişde	— Sakızı ile balmumunu eriterek sürmek
Yakıda	— Çırasının kaynatılmış suyunu içmek.

Not; Bergama'nın (Kozak) bucağı yaylasında, üç milyondan çok çam ağacı vardır. En nefis çam fıstığı buradan çıkmaktadır.

Bu ağaçların meyvalarına şu adlar verilmektedir;

Kobak halde iken - Kozak; açıldığında - Çelik, kozağın turnaklarına - Kıpçık; fıstık kabuklu iken - Küner, kırıldığında kabuklarına - kıpır; içinden çıkana da - fıstık derler.

Üç yıllık mahsua ağaçlarda görülür. Birincisi fındık, ikincisi ceviz, üçüncü yılın ki de yumruk kadar olur.

ÇAVDAR

El kaşınmasında — Samanın külünü, küllü su ile yıkayarak sürmek

GİRİŞOTU — ÇİRİŞLİK

Akıntı için	— Kökünün yumrularının kaynatılmış soğuk suyundan içmek.
Etbitirmede	— Yumrulardan çıkan sudan sürmek.
Memeli basurda	— Doğulmuş kökünün suyunu içmek
Saçkıranda	— Doğulmuş kökünün suyunu sürmek.
Sızıda	— Lapasını vurmak.
Yemecede	— Doğulmuş kökünü içyağı ile karıştırıp sürmek.
Yemecede	— Yumrularını kurutup tozunu serpmek.
Zorlamada	— Kökünün lapasını vurmak.

ÇİTLENBİK

Ayakterine	— Yaprakların parmak arasına koymak
Et bitirmede	— Sakızını sadeyağ ve balmumu ile eriterek sürmek
Kum için	— Yağından bir müddet içmek
Mide ağrısında	— Tohumunun doğulmuşünden yemek.
Mide için	— Filizlerini haşlayıp yemek
Öksürükte	— Tohumunu kavurup, döğüp yemek.
Sancıda	— Yağından bir müddet içmek.
Yara için	— Sakızını oraya koymak

ÇINAR

Akıntı için	— Kobaklarınm kaynatılmış suyundan sabahları içmek
Başkepeğinde	— Yapağının kaynatılmış suyuyla diplerini yıkamak
Diş ağrısında	— Yapağının kaynatılmış suyuyla gargara yapmak
Kuvvet için	— Çiçeğini bala karıştırıp yemek
Sızıda	— Kart kabuklarının kaynatılmış suyuyla banyo yapmak

ÇİTIRGI

Bertikte	— Dallarının lapasını vurmak.
Mayasilda	— Kökünün kaynatılmış suyunu içmek.
Gidişkende	— Dikenli dallarının kaynatılmış suyuyla banyo yapmak
Sızıda	— Kökünün kaynatılmış suyunu sürmek.
Solucanda	— Taze filizlerini haşlayıp yemek

ÇÖREKOTU

Mide hastalığında	— Kavrulmuşunu nöbet şekeriyle döğerek yemek.
Kan için	— Az kavrulmuşunu döğerek balla yemek
Mide sancısında	— Doğulmuşünü balla karıştırıp yemek.
Nezlede	— Kavrulmuşunun tozundan çekmek.
Sütlenmek için	— Doğulmuşünü oraya vurmak
Yelde	— Doğulmuşünü zeytinyağıyla kaynatıp sürmek

Not; Çörekotu, ölümden başka her derde devadır. Calinos Hekim "Karaçörek otunun çok faydaları vardır, insanın karnındaki yeli giderir. Kurtları öldürür. Gözdeki yaşa, koklanırsa nezleye ve baş ağrısına iyi gelir. Sürülürse sivilcileri ve uyuzluğu geçirir. Sirke ile boğaza bağlanırsa balgamı söker. Südü çoğaltır. Yağı, ihtiyarlığı giderir. Nefes darlığına iyi gelir. Kıl bitirir". Der.

Muhiddini Arabi Fütuhât-ı Mekkiyesinde, balla karıştırılır, vücuda sürülürse sara illetine deva olduğunu yazar. Sir'atül-islâm; Sayfa; 270.

Çörekotu, ekmek ile yenirse felçten vücut şişmesine ve baş ağrısına ve daha birçok marazların izalesine menfaat verir.
Tıbbünnebi; Sayfa - 47.

DAĞKARANFİLİ

İktidarsızlıkta	— Çiçeklerini balla karıştırıp sabahlan yemek.
Mide ağrısında	— Islatılmış çiçeklerinin acı suyundan içmek.
Sıtmada	— Çiçeklerinin kaynatılmış suyunu içmek

DAĞERİĞİ

Bağırsak için	— Pelvesinden yemek
Diken saçma batmasında	— Pelvesini oraya koymak.
İshalde	— Haşlanmasından yemek.
Karın şişmesinde	— Pelvesini zeytinyağı sürerek üstüne koymak
Mide için	— Reçelinden yemek

DAMKORUĞU

Kurdeşende	— Suda eriterek içmek.
------------	------------------------

DARI PÜSKÜLÜ

Sidik zorunda	— Kaynatılmış suyundan içmek.
---------------	-------------------------------

DEFNE

Ekzamada	— Yapağının lapasını vurmak ve suyuyla yıkamak
Kumda	— Yapağının kaynatılmış suyundan içmek.

DİKENLİ OT

Taş düşürmekte	— Akkökünün kaynatılmış suyundan çokça içmek.
----------------	---

DİŞBUDAK — AKAAĞAÇ

Kum, taşa	— Yapağı kaynatılarak birer bardak içmek.
Şiş,Sızıda	— Kabuğunun küllü suyundan sürmek.
Uyuzda	— Külünü suya karıştırıp sürmek.

DOMATES

Arı sokmasında	— Kesilmiş parçasını koymak.
Çıbanıdeşmekte	— Bir dilimini oraya koymak.
Diken, cam batmasında	— Kesilmiş bir parçasını üstüne koymak
İsilikte	— Suyundan sürmek.
Mayasıda	— Ortasından bölünerek oraya koymak.
Nasırda	— Kesilmiş parçasını yatarken oraya koymak.
Kan için	— Meyvesini yemek veya suyunu içmek.
Yanıkta	— Suyundan çokça sürmek.

ENGİNAR

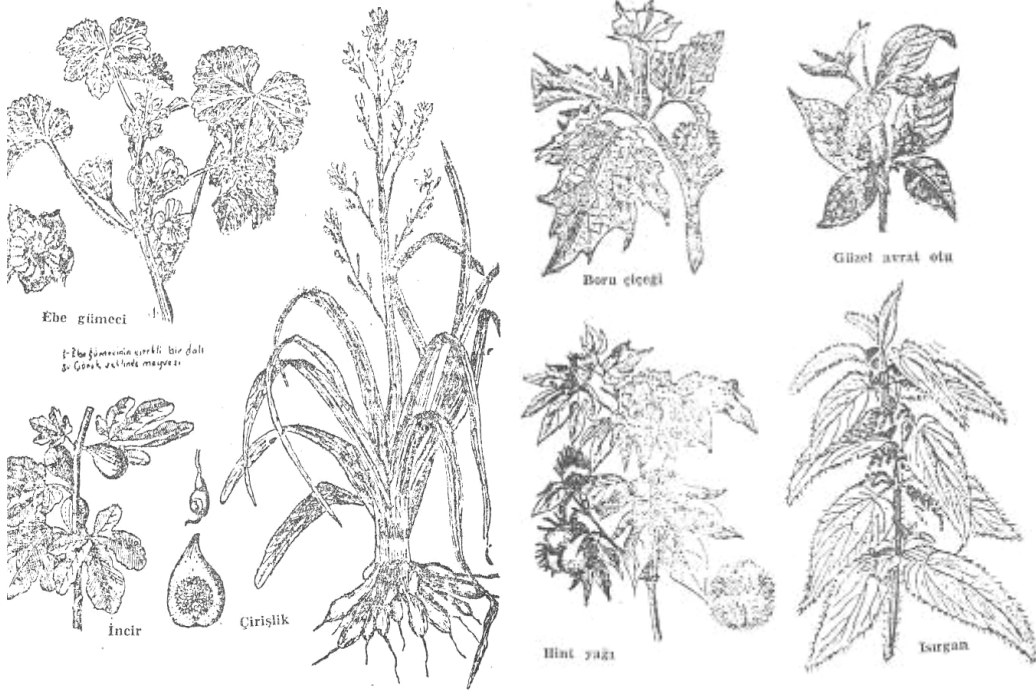
Kemik hastalığında	— Kaynatılmış yapraklarının suyundan kaynatılmış içmek.
Kum düşürmekte	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek
Mide ağrısında	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek

- Mide için — Haşlamasını yemek
Şekerde — Kaynatılmış yapraklarının suyundan bir müddet içmek.

EBEGÜMECİ — DEVELİK

- Ateş yanığında — Lapasını zeytinyağıyla vurmak.
Bağırsak zayıflığında — Haşlanmasını yemek.
Boğaz inmesinde — Lapasını boğaza vurmak.
Burun tıkanmasında — Buğusuna tutmak.
Burun kanında — Tohumunun döğülmüşünü burna çekmek.
Bronşitde — Çiçeklerim kaynatıp içmek.
Çivi batmasında — Dallarını sotle pişirilmiş lapasını vurmaı.
Dişetleri hastalığında — Kaynatılmış suyu ile gargara yapmak
İnce hastalıkta — Filizlerinin kaynatılmış suyundan ılık içmek
Kulak ağrısında — Kaynatılmış suyunun ılık banyosunu yapmak.
Mide ağrısında — Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Peklikte — Lapasını karma vurmak
Sıtmada — Kökünün kaynatılmış suyundan içmek.

Not;Ebegümece, dertlere deva hastalıklara şifa diye ön almıştır. Ebegümece toplayalım Kilitli dolaba saklayalım. Şifalıdır, hem de hasiyetli, Dertlere deva Ebegümece.



EĞRELTİOTU — YAPILDA

- Memeli basurda — Kaynatılmış suyundan sabahlan soğuk içmek
Şeritte — Kaynatılmış suyundan içmek.

FİLİSKİN

- Mide için — Kaynatılmış suyundan içmek
Sızılarda — yağını sürmek ve ovmak.

FINDIK

- Kuvvet için — Döğülür balla karıştırılır, yenir.

Öksürükte — Döğülür, yenir.

FISTIK

Kuvvet için — Dövülmüşünü balla yemek.

GELİNCİK

Akciğerin kuvveti için — Kırmızı yapraklarının şerbetini içmek
Boğmacada — Kaynatılmış suyundan içmek
Çıbanlarda — Yaprığını üstüne koymak
Mide için — Tazelerinin haşlanmasını yemek.

GERDEME

Karın şişmesinde — Lapasını vurmak.
Mide için — Haşlanmasından yemek
Nefes Darlığına — Kaynatılıp içmek,
Öksürükte — Kaynatılmış tohumunun suyunu içmek.
Sidik Zorunda — Kaynatılmış yapraklarının suyundan içmek.

GÜL

Etyaranda — Açılmışını sapıyla kaynatarak vurmak.
Kanlı basurda — Yabanisinin göbeğiyle kaynatılmış suyunu içmek ve tohumunu
yemek.
Yarada — Yaprığının zeytinyağında kaynatılmışından sürmek
Yumuşaklık için — Yapraklarının reçelini yemek.

GÜLHATMI

Balgamı sökmekte — Çiçeğinin kurusunu sigara gibi içmek.
Boğmacada — Beyaz çiçeğinden çay gibi içmek.
Boğaz ağrısında — Çiçeğinin lapasını vurmak.
Diş etleri şişmesinde — Çiçeğinin kaynatılmış ılık suyuyla gargara yapmak.
Gözdeki Kanda — Çiçeğinin kaynatılmış ılık suyu ile banyosunu yapmak.
Öksürükte — Çiçeğinin kaynatılmış suyundan içmek,

GÜZELAVRATOTU

Sinirde — Yapraklarını kaynatılıp içmek ve banyosunu yapmak

HARDAL

İştah için — Döğülmüş tohumunu koruk suyuyla, karıştırıp yemekler
arasında yemek.
Kan hücumunda — Lapasını oynak yerlere vurmak.
Kanlı Mayasıda — Kavrulmuş tohumundan balmumu ile yapılmış hapi yutmak.
Sızıda — Tohumunun suyuyla banyo yapmak.
Sogukalmada — Kavrulmuşunun döğülmüşünü sirkeye batırılmış bir bezle
sürmek.

HAŞHAŞ

Dolamada — Sakızından bir azını sirke ile karıştırıp yatırmak.
ishalde — Sakızından bir azını oraya koymak.
Kanlı basurda — Sakızından bir azını koymak.
Sızıda — Sakızını zeytinyağı ile karıştırıp vurmak.
Sızıda — Sakızını limon içinde kaynatıp sürmek

HAVACIVA — TÜYLÜBOYA

Gelincikte	— Döğülmüşünü karına sürülen balın üstüne eklemek
Şişlerde	— Zeytinyağında kaynatılıp vurmak.

HAVUÇ

Akıntı için	— Döğülmüş tohumunu nöbet şekeriyle yemek.
Bağırsakta	— Haşlanmışını yemek.
Böbrekte	— Tohumunu döğülüp birer parça içmek.
Çocuk İsalinde	— Çokça kaynatılmış suyundan içirmek.
Göz zayıflığında	— Haşlanmasını bir müddet yemek.
Kanlı idrarda	— Döğülmüş tohumundan bir parça yemek.
Kuvvet için	— Döğülmüş tohumundan yemeklere ekip yemek.
Sarılıkta	— Haşlayıp yemek ve tohumunun suyunu içmek.

HİNDİBA

Ekzamada	— Kaynatılmış suyundan yapılan şurubu içmek.
Güneş göz ağrısında	— Yaprığının dövülmüşünü koymak.
Kumda	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Kuvvet için	— Haşlanmasını yemek.
Mide için	— Salatasını yemek.
Sıtmada	— Kökünü kaynatıp suyundan içmek.
Zehirli hayvan sokmasında	— Döğülerek oraya vurmak.

HİNTYAĞI — ABDÜSSELAK

Amel için	— Tohumundan yemek.
Saçkıranda	— Tohumunu zeytinyağıyla karıştırıp vurmak.

HIYAR

Cilt lekesinde	— Suyundan pamukla sürmek.
Güzellik için	— Suyundan sürmek.
Hıyarcıkta	— Haşlanmış vurmak.
Kırlangıç lekesinde	— Olgunu ispirtoya konarak güneşte eritilmiş yağından sürmek,

İNCİRAĞACI

Arı sokmasında	— Sütünden sürmek.
Avuç kabarmasında	— Islatılmış taze dalını ovalamak.
Basurda	— Erkekinin kabuğunlan çay gibi içmek,
Bronşitte	— Meyveli zamanındaki yapraklarını kurutup balla yemek.
Kuvvet için	— Çamfıstığı veya bademle meyvasından yemek.
Kanlı basurda	— Kapalı bir yerde yaprağını kaynatarak buğusuna oturmak.
Nezlede	— Kaynatılmış yapraklarının suyundan içmek.
Siğilde	— Sütünden sürmek.
Sıtmada	— Meyvesinin sirkede kabarmışından yemek.

Not:İncir bütün meyvalardan gıdalıdır. Mideyi tanzim eder. Harareti keser, Müzmin öksürüklere faydalıdır. Böbrek sıkıntısını giderir.

Hazret-i Muhammed, (Cennetten meyva imiğini söylemek lâzım gelse o da incirdir) buyurmuştur.

İTÜZÜMÜ — YANDIRAN

Sızıda	— Üzümlerini zeytinyağı ve sirke ile karıştırıp vurmak.
--------	---

İHLAMUR

Nezle ve soğukalma — Kaynatıp içmek.

İSPANAK

Ağız ve boğaz ağrısında — Lapasını vurmak.
Göğüs tutukluğunda — Haşlamasını yemek.
Kan için — Salata ve haşlanmasını yemek.
Peklikte — Haşlamasını yemek.
Sekerde — Haşlamasını yemek.
Şişmanlıkta — Haşlamasını yemek.

Not: Meşhur hekim Razi İspanağı göğüs ve boğaz hastalıklarına iyi geldiğini; Avrupa hekimleri de ağız ve boğaz hastalıklarına faydalı olduğunu kabul ederler. Hindiba ile boy ölçen bu nebat çok kuvvetlidir. Dr. Galip ATAÇ

ISIRGAN

Akciğer şişmesinde — Yaprığının suyuyla gargara yapmak.
Aybaşı zorluğunda — Yaprığını arpa ile kaynatıp suyundan içmek.
Balgamda — Tohumunu üzüm ile kaynatıp içmek.
Burun kanında — Kurutulmuş yaprağından içmek.
Burun kanamasında — Çokça kaynatılmış yaprağının suyundan buruna çekmek.
Çibanda — Tohumunun lapasını vurmak.
Dalakta — Tohumunun lapasını vurmak.
Ekzamada — Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek ve lapasını vurmak.
Ellerin yumuşaması için — Yaprığının kaynatılmış suyuyla yıkama.
Kesilince — Döğülmüş yaprağını koymak.
Kumda — Yaprığını ayva ve ebegümeci ile çokça kaynatıp içmek.
Kum için — Döğülmüş tohumundan bir müddet içmek.
Kulak ağrısında — Yaprığının lapasını vurmak.
Mide ağrısında — Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.
Sidik zorunda — Kaynatılarak suyundan içmek ve posasını oraya vurmak.
Tansiyonun yükselmesinde — Kaynatılarak suyunu içmek.
Yarada — Kurutulmuş yaprağından ekmek.

KABAK

Akıntı için — Koca kabağın lapasını vurmak.
Barut yanmasında — Lapasını vurmak.
Boğaz inmesinde — Lapasını ılık vurmak.
Hıyarcıkta — Aş kabağının lapasını vurmak.
Sağırılıkta — Bütününün içine zeytinyağı konarak pişirilmişinin suyunu koymak.
Şeritte — Çekirdeğinin içini çokça yemek ve suyunu içmek.
Terlemek için — Koca kabağın lapasını oynak yerlere vurmak.

KABAKULAKOTU — DULKARIDÖŞEĞİ

Baş ağrısında — Yaprığını alnına koymak.
Çıbanı deşmek için — Yapraklarının tozunu üstüne ekmek.
Sidik Zorunda — Yapraklarının suyundan içmek.
Sızıda — Lapasını zeytinyağ sürülerek koymak

KANOTU

- İştah için — Kaynatılmış suyundan içmek
Marazda — Kaynatılmış suyundan bir müddet içmek.

KANTORON

- Aybaşı sancısında — Kaynatılmışının suyundan içmek.
Deri keline — Kırmızı çiçeklisinden bodurot ile kaynatılmış suyundan içmek.
Kesik ve yaralarda sürmek. — Kırmızı çiçeklerinin güneşte zeytinyağında erimişinden
Kuvvet için — Ak çiçeklisini balla yemek.
Mayasıda — Sarı çiçeklisinden kaynatıp içmek.
Mide ağrısında — Pembe çiçeklisinin dallarının demlenmişinden içmek.
Mide ülserinde — Çay gibi kaynatılarak içmek
Sıtmada — Pembe çiçeklisinin kaynatılmış soğuk suyundan içmek.
Yara ve şişde — Sarı çiçeklisinin lapasını vurmak

KARAGAÇ

- Kesikte — Kabuğunu zeytinyağında eriterek sürmek.
Sızıda — Kabuğunun lapasını vurmak
Şekerde — Yaprak veya kabuğunun çokça kaynatılmış suyundan içmek.
Yarada — Dallarının ucundaki yumrulardan çıkan suyu sürmek.

KARAÇAM — ÇALTIDİKENİ

- Göz ağrısında — Çemezendenden (tohumunun ince elenmişini gül suyu ile oraya) koymak
Ur için — Kabuğunun lapasını vurmak
Yarada — Pullarının döğülmüşünü vurmak.

KARAÇULA — EKLIOT

- Taş düşürmekte — Kaynatılmış suyundan içmek.

KARADUT

- Ağız ağrısında — Şurubuyla gargara yapmak
Dil pasında — Meyvesinin suyundan sürmek
Hayız gecikmesinde — Kökünün kaynatılmış suyundan içmek
Mide için — Sabahları olgun meyvelerinden yemek

KARAMUK

- Soğuk almada — Tohumlarının kaynatılmış suyundan içmek.

KARPUZ

- Balgam sökmesinde — Bütününün içine konan tuzsuz sadeyağ ile fırında pişirilerek yemek.
Göz ağrısında — Suyuyla gözü yıkamak.
Mide için — Yemek üstüne bol yemek.
Sıracada — Sarı cinsinin kurutulmuş kabuğunun döğülmüşünü ekmek.
Solucanda — Sabahları çokça yemek.

Not; Karpuz, Cennet suyundan bir damla taşır, Cennette hiç bir yemek yoktur ki, onun tadından karpuzda olmasın. İştahı artırır. Kuvveti çoğaltır. Ağız kokusunu giderir. Baş ağrısını keser. Gözü keskin yapar, Karnı ve kurtları temizler; Karından 70 maraza çıkartır.

Sir'atilislam — sayfa 273

KARANFİL

Hıçkırıkta — Mor çiçeklerinin kaynatılmış suyundan içmek

KARGI

İdrar için — Külünün, ayıt küliyle kaynatılmış suyundan içmek

KATIRTIRNAĞI

Saçı uzatmakta — Çiçeğinin yağından sürmek.
Sızıda — Çiçeğinin kaynatılmış suyundan içmek

KAVUN

Ateşli hastalıkta — Ezilerek oynak yerlere vurmak.
Bağırsak temizliğinde — Bolca yemek
Doğumu kolaylaştırmada — Bir kaç dilim yemek.

KEÇİGEVİŞİ — BALLIK

Kabakulakta — Tohumlarının lapasını vurmak.
Mayasıda — Tohumlarının döğülmüşünü arpa uniyle hap yapıp yemek.
Memeli ve kanlı basurda — Kökünün pürçeklerinin kaynatılmış suyundan içmek.

KEDİTIRNAĞI

Donanmada — Kardeşkanı ile kaynatarak süzölmüşünü soğuk içmek.
Mayasıda — Döğölmüşünü vurmak.
Diş ağrısında — Yağından oraya koymak.

KEKİK

Diş ağrısında — Yağından oraya koymak.
Kulunçta — Yağını sürmek.
Kurtlu yarada — Yağından oraya sürmek
Sancıda — Kaynatılmış suyundan içmek ve lapasını vurmak
Soğukalmada — Yağını şekere damlatıp yemek.

KENGER — CENGER

Göğüs tutukluğunda — Çiçeklerini sigara gibi içmek.
İshalde — Sakızından bir parça yemek.
Mayasıda — Kavrulmuş, döğölmüş tohumundan yemek
Mide sancısında — Yeşil sapından çıkan suyundan içmek.

KEPEK

Berede — Kabakla kaynatılarak üstüne vurmak.
Karın ağrısında — Kavrulmuşunu kese içinde üstüne koymak.
Saç dökölmesinde — Kaynatılmış ve süzölmüş suyunu limon sıkıp yıkamak.

KEREVİZ

Hayız fazlasında — Maydanozla kaynatılmışının ılık suyundan içmek.
Romatizmada — Çok kaynatılmış tohumunun suyunu içmek.
Ses kısıklığında — Kaynatılmış suyundan gargara yapmak ve içmek.

KESTANE

- Çocuk sancısında — Yapraklarının zeytinyağında kaynatılmışından sürmek.
İshalde — Kurusunun döğülmüşünü yemek.
Kan zafiyetinde — Filizlerinin kaynatılmış suyundan içmek.

KETEN TOHUMU

- Boğmacada — Kavrulmuşunu döğerek balla yemek.
Böbrek taşı iltihabında — Tohumunun kavrulmuş ve döğülmüşünden birer kaşık yemeklerde yemek (veya kavrulmadan tülbent içine koyarak kaynatılmış suyundan üç gün sabahlan içmek, onbeş gün sonra yine içmek).
Çıbanda — Lapasını vurmak.
Diş kefesinde — Döğülmüşünün lapasını sürmek.
Göğüs nezlesinde — Kaynatılmış suyundan içmek.
Öksürükte — Kaynatılarak limonlu suyundan içmek.

KİRAZ

- Ayak ve karın şişinde — Saplarının ayırık ve mısır püskülü ile kaynatılmış suyundan içmek.
İdrar için — Saplarını arpa ile kaynatıp içmek.
Liyet için — Meyvesinin suyundan içmek...
Miyde için — Meyvesinden yemek...
Sidik zorunda — Döğülmüş çekirdeğinin kaynatılmış suyundan içmek...

KİŞNİŞ

- Kuvvet için — Döğülmüşünü balla yemek.
Solucanda — Döğülmüşünden birer parça yemek.

KIRKDAMAR OTU

- Ağızdan ve burundan kan gelmede — Kökleriyle kaynatılmış suyundan içmek.
Çıbanda — Yaş yaprağını döğerek üstüne koymak.
Kesikte — Yaprığının döğülmüşünü koymak.
Öksürük, nefes darlığında — İçmek veya tohumunu balla yemek.
Şekerde — Yapraklarını salata yaparak yemek.
Yarayı kurutmakta — Kuru yaprağının döğülmüşünü ekmek.

KILIR KASNA

- Bertikte — Yapraklarının lapasını vurmak.
Buruntularda — Tohumunun kaynatılmış suyundan içmek.
Diş ağrısında — Sakızından bir parçasını oraya koymak.
İdrar için — İki baş kaynatılarak soğuk içmek (Arkasından bir bardak kaynatılmış yapışkan suyu içmek).
İshalde — Sakızından bir parça yemek.
Saçkıranda — Döğülmüş tohumunu zeytinyağıyla karıştırıp sürmek.
Şeritte — Tohumunu balla karıştırıp yemek.

KOKARSEDEF — ÇİFITOT

- Çıbanda — Dallarının zeytinyağında kavrulmuşunu soğuk sürmek.
Çocuk yelinde — Pişirilmiş yağından sürmek.
Mide ağrısında — Yapraklarını çay gibi içmek.
Mide ağrısında — Dallarının zeytinyağında durmuşundan (sedef yağı) sürmek.
Sancıda — Dallarını kaynatıp içmek.
Yürek çarpıntısında — Tohumundan yemek.

KUMOTU

Taş düşürmekte — Kaynatılmış suyundan içmek.

KUŞTIRNAĞI OTU

Basurda — Tohumunun tütsüsüne tutmak.
Boğaz ağrısında — Kaynatılmış suyundan içmek.

KUŞDİLİ OTU

Göğüs tutulmasında — Kurutulmuş yaprağını sigara gibi içmek.
Mide ağrısında — Dallarının kaynatılmış suyundan içmek.
Şekerde — Dallarının kaynatılmış suyundan bir müddet içmek,
Tansiyonda — Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.

KURTLU DİKEN

Temrede — Kökünün suyundan sürmek.
Uyuzda — Kökünün kaynatılmış suyundan kaşınan yerlere sürmek
Yarada — Yapraklarının kurusundan ekme.

KUZUKULAĞI

Akciğerde — Yapraklarının suyunu içmek.
Buruntuda — Tohumunun kaynatılmış suyundan içmek.
Mide için — Haşlamasını yemek.
Şişkinlikte — Tohumundan kaynatıp içmek.

KÜPELİ OT

Sızıda — Suyunu sürmek.
Temrede — Üstüne sürmek

LABADA

Hayız akıntısında — Taşta döğülmüşünü (sabaha kadar ıslatıp, süzerek sabahlan)
içmek.
Mesane Tıkanmasında — Kaynatılmış suyundan içmek.
Mide için — Salatasından çokça yemek.
Sütlenmek için — Yeşil tohumunun kaynatılmış suyundan içmek.

LAHANA

Berede — Haşlanmasını vurmak.
İştah için — Salatasını yemek.
Kuvvet için — Turşusunun suyundan içmek.
Mide için — Haşlamasını yemek.
Nezlede — Çorbasını yemek.

LEYLEKKAKACI OTU

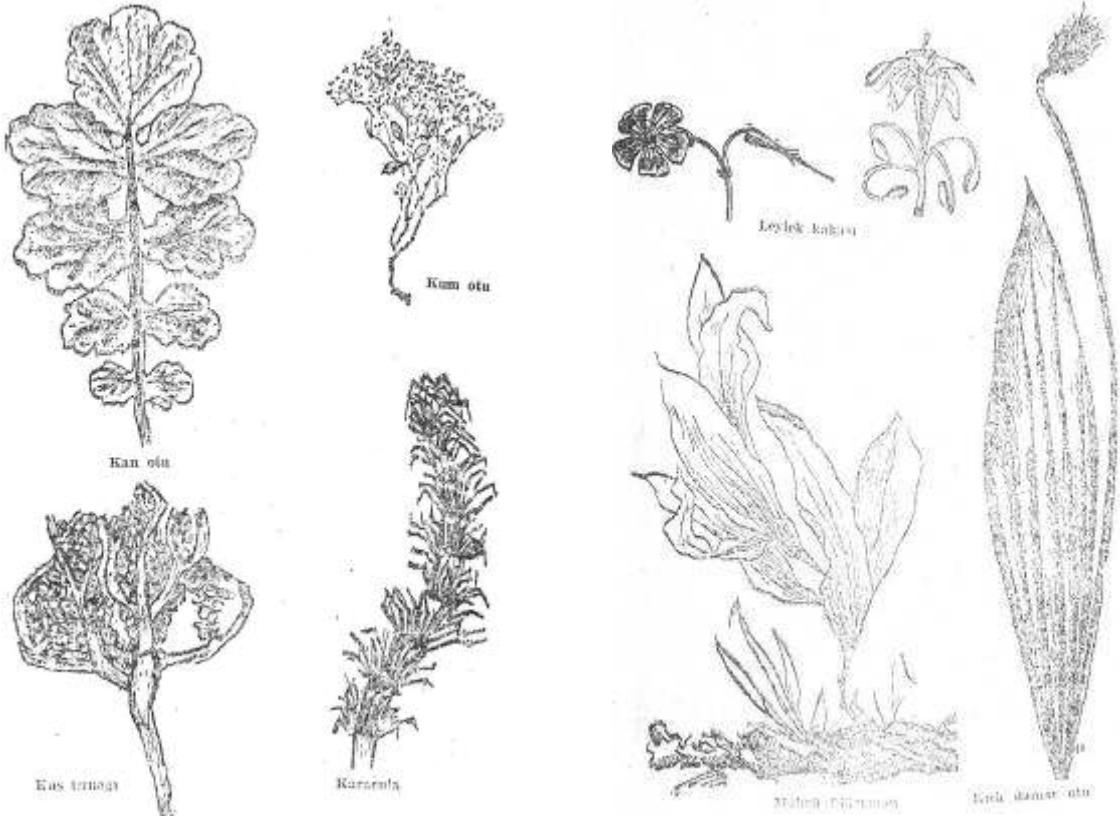
Mide için — Dallarının haşlamasını yemek.

LİMON

Aybaşı fazlalığında — Suyunu içmek.
Bademcikte — Nişadırda eritilmiş suyuyla gargara yapmak.
Göz ağrısında — Suyundan göze koymak.

Baş ağrısında
Göz parlaklığı için
Mide ağrısında
Nasırda
Romatizmada
ılık sürmek.
Saç dökülmesinde
yikanmak.
Serinlemek için
Sızıda
Soğuklamada
Terlemek için
Yüz çillerinde
Yüz çillerinde

- Bir kaç dilimini alına koymak
- Kabuğunun gölgede kurutulmuşunu döğerek burnuna çekmek.
- Nane ile kaynatıp içmek.
- Oraya koymak.
- Yarım limonun çekirdekleri yerine afyon konarak ateşte pişirip
- Çokça kaynatılmış kepeğin içine suyunu sıkarak bir hafta
- Limonatasını içmek.
- Yağından sürmek.
- Kaynatıp suyundan içmek.
- Suyunun tuzla karıştırılmasını sürmek.
- Suyundan sürmek.
- Sünger taşı üstüne sıkılarak köpüğünü sürmek.



MAHMUZE

- | | |
|---------------------------|---|
| Kemik sızısında | — Südiyle orasını ovma. |
| Peklikte | — Kökünün suyundan az içmek. |
| Saçma ve kurşun yarasında | — Sakızından üstüne koymak. |
| Sürgün için | — Sakızından biraz yemek. |
| Yara kurutmada | — Kökünün dökülmüşünü veya sakızını koymak. |

MALATURA — RAZİYANE

- | | |
|---------------------------|--|
| Boğmaca öksürükte | — Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek. |
| Dalakta | — İnce döğülmüş tohumundan birer parça yemek. |
| Göz kuvvetinde | — Döğülmüş tohumunun kaynatılmış suyundan içmek. |
| Göz zafiyetinde
içmek. | — Kökünün temizlenmiş kabuğunun taşda ezilmiş suyundan |

Kan çıbanında	— Kaynatılmış dallarının suyundan içmek.
Kan temizliği için	— Baharda haşlamasını yemek.
Kan için	— Tohumunun döğülmüşünü balla yemek.
Kumda	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Mide için	— Taze filizlerinin haşlamasını yemek.
Sidik zorunda	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.

Not; Raziye'nin soğuktan gelen 60 türlü maraza faydası, olur deye ünü vardır.

MARUL

Mide için	— Tazesini yemek.
Sarhoşlukta	— Tohumunun döğülmüşünden biraz yemek.
Süt için	— Salatasını yemek.

MAYASIL OTU

Mayasılta	— Kaynatıp içmek.
-----------	-------------------

MAYDANOZ

Ağız kokmasında	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Akıntı için	— Kaynatılmış suyundan içmek ve buğusuna oturmak.
Akıntı vermekte	— Kökünün ısırgan köküyle kaynatılmışını içmek.
Arı sokmasında	— Döğülmüşünü oraya koymak.
Göz kaşınmasında	— Tohumunun ince döğülmüşünden koymak.
Hayız çokluğunda	— Kereviz ile kaynatıp ılık içmek.
Sidik zorunda	— Lapasını vurmak.
Sıtmada	— Döğülmüş kökünün suyunu limonla karıştırarak içmek.
Şişte	— Lapasını vurmak.
Vücut tutukluğunda	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Yara temizlemede	— Döğülmüşünü oraya koymak.

MAZI

Buruntuda	— Döğülerek göbek üstüne koymak.
İshalde	— Döğülmüşünü su ile içmek.
Sızıda	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.

MENEKŞE

Boğaz ağrısında	— Çiçeğinin kaynatılmış suyundan içmek
Boğmacada	— Çay gibi pişirilmişini içmek.
Sulu temrede	— Yapracağının suyunu tütün külüyle karıştırıp sürmek.
Temrede	— Ezilmiş yaprağının suyunu sürmek.
Ümmüsübyanda	— Çiçeğinin kaynatılmış suyundan içmek.

MERCANKÖŞK

Bulantıda	— Kaynatılmış suyunu içmek.
Miyde ağrısında	— Dallarının kaynatılmış suyundan içmek.
Soğukalmada	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Yürek çarpıntısında	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek...

MERCİMEK

Berede	— Döğülmüşünün yumurta akiy lapası vurmak.
Kuvvet için	— Haşlamasını veya çorbasını yemek.
Sütlenmek için	— Lapasını üstüne bahar ekilerek yarmına koymak.

MERSİN

İshalde	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Mayasıda	— Filizlerinin kaynatılmış suyundan içmek.
Saç boyasında	— Yağını sürmek.
Saçları büyütmek için	— Yapraklı dalları kaynatılarak bir müddet sabunla yıkamak.

MERCİVAN OTU

Solucanda	— Kaynatılmış suyundan içmek.
-----------	-------------------------------

MEYANKÖKÜ

Göğüs tutukluğunda	— Suyundan su ile içmek.
Mide ülserinde	— Balı suda eritilerek saatte bir yudum içmek.
Öksürükte	— Balından biraz yemek.
Öksürükte	— Kökünü kaynatıp içmek.

MUŞMULA

Kumda	— Döğülmüş çekirdeğinin bakla çiçeği ile kaynatılmış suyundan içmek.
Kumda	— Kavrulmuş çekirdeğinin döğülmüşünden birer parça yemek.
Mide için	— Meyvasından yemek.
Sidik zorunda	— Döğülmüş çekirdeğinin kaynatılmış suyundan içmek

MÜHRÜSÜLEYMAN OTU

Kuvvet için	— Kökünü döğüp balla yemek.
Nezle	— Enfıye gibi çekmek.

NANE

Arka ağrısında	— Su nanesinin döğülmüş dallarını (İki bez arasında) vurmak.
Basurda	— Çok kaynamış su nanesinin suyundan bir miktar içmek.
Bel gevşekliğinde	— Bayır nanesinin kurutulmuş yaprağından balla yemek.
Mide için	— Ev nanesini çay gibi içmek.
Nezlede	— Bayır nanesinin yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Sızıda	— Bayır nanesinin lapasını vurmak.
Terlemek için	— Ev nanesini döğüp bileklere vurmak.
Vücut yumşaklığı için	— Bayır nanesinin dallarının kaynatılmış suyundan içmek.
Yaradeşmede	— Su nanesinin döğülmüşünü vurmak.
Yürek çarpıntısında	— Ev nanesinin dallarının lapasını oynak yerlere vurmak.

NAR AĞACI

Buruntuda	— Ekşisinin kaynatılmış suyundan göbeğe koymak.
İshalde	— Çiçeğini mazi göbeğiyle içmek.
İshalde	— Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.
Kuvvet için	— Tatlısının suyunun şerbetini içmek.
Kurukelde	— Ekşisinin döğülmüş kabuğunu zeytinyağ ile sürmek.
Ekşisinin külde pişirilmişini ortasından	
Memeli basurda	— Ekşisinin külde pişirilmişini ortasından bölüp koymak.
Överde	— Ekşisinin döğülmüş kabuğunu sadeyağ ile sürmek.
Sivilcede	— Ekşisinin suyunu sirke ile karıştırıp sürmek.
Sivilcede	— Tatlısının suyundan içmek.
Solucanda	— Kabuğunun kaynatılmış suyundan içmek.
Uçukta	— Ekşisinin ince döğülmüş kabuğundan ekmek.

Yarık yara ve kesikte — Kaynatılmış kabuğunun koyu suyundan sürmek.

NERGİS

Sarada — Döğülmüş tohumunu çörekotu ve balla yemek.
Vücut beyaz lekesinde — Çiçeklerini çokça koklamak.

Not; Nerkis için Calinos Hekim derki ; Bir kimsenin iki şeyi varsa satsın bir nerkis alsın. Ekmek bedenın gıdası ise nerkis de ruhun gıdasıdır.

İbni Sina derki ; Nerkis, selem otu balla karıştırılırsa vücutta ki iğneyi çıkarır yenirse kusturur. Nerkisin kokusu midedeki kılı eritir.

Nerkis koklayın zira kokusu bars illetine sevdaya ve deliliğe faydalıdır.

Acayibi mahlukat kitabı

NASIROTU

Nasırda — Kalın yaprağının ince zarı alınarak oraya koymak.
Parmak kabarcığında — Yaprağını oralara bağlamak.
Yara özünde — Yaprağını oraya koymak.

NOHUT

Kuvvet için — Pişirilmişini yemek.
Mesanede — Suyundan içmek.
Solucanda — Suda kabartılmışından aç karnına yemek veya suyunu içmek.

OĞULOTU — LİMON ÇİÇEĞİ

Kabızda — Kaynatıp suyunu içmek.
Mide ve sinir için — Kaynatılmış suyundan bir müddet içmek.
Yürek çarpıntısında — Yapraklarından çay gibi içmek.

OKALİPTÜS

Boğaz inmesinde — Yaprağının buğusunu tutmak.
Göğüs tutukluğunda — Kuru yapraklarını tütünle içmek.
Nezlede — Yaprağının buharına tutmak.

PALAMUT

Et bitirmede — Kuruğunun döğülmüş tozunu üstüne ekmek
İshalde — Kabuğunun döğülmüşünden içmek.
Kanlı basurda — Döğülmüş pelidinden bir parça yemek.
Saç kıran ve lekede — Tırnaklarının döğülmüşünü zeytinyağıyla karıştırıp sürmek.
Sidik akıntısında — Kabuğunun ortasından çay gibi içmek

PAMUK ÇEKİRDEĞİ

Kulak ağrısı ve şişinde — Yağından kulağa koymak.

PAMUKLA

Kan akmasında — Taze filizlerinin ezilmişini vurmak.
Uyuzda — Filizlerinin kaynatılmış suyu ile banyo yapmak.

PAPATYA

Çocuk sancısında — Çiçeklerinin zeytinyağıyla kavrulmuşunu karnına vurmak.
Sancıda — Kaynatılmış suyundan içmek.

Soğuk algınlığında — Kaynatılmış suyundan içmek ve gargara yapmak.

PARSA

Ekzemada — Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.
Vücut kokmasında — Yapraklarından yapılan hapları yemek.
Yürek çarpmasında — Dallarının kaynatılmış suyundan içmek.

PARSAMBA

Ağızdan kan gelmede — Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek
Burun kanamasında — Yaprığının suyundan buruna çekmek ve lapasını imiğe koymak.
Yarada — Yaprığını döğüp üstüne koymak.

PATATES

Başağrısında — Dilimlerim alnına koymak.
Ergenselikte — Haşlamasını yemek.
İğne yutmada — Haşlamasını yemek.

PATLANGIÇ — MÜRVER

Boğaz ve diş ağrısında — Çiçeklerinin kaynamış suyuyla gargara yapmak.
Bağırsak temizlemesinde — Çiçeklerinin suyuyla hokna yapmak
İnce dertte — Beyaz çiçeklerinin kaynatılmış soğuk suyundan içmek.
Kabakulakta — Döğülmüş yapraklarını vurmak.
Mayasılda — Yumrularının kaynatılmış suyundan sabahları içmek.
Mide için — Çiçeklerinin kaynamış suyundan içmek.
Nefes darlığında — Köklerinin kaynatılmış suyundan içmek.
Öksürükte — Çiçeklerini çay gibi içmek.
Şişkinlikte — Yapraklarının lapasını vurmak

PATLICAN

Ağız eskisinde — Sapının kurutulmuş döğülmüşünü sürmek.
Ağız kabarcığında — Sapının külünü sürmek.
Akıntı için — Tohumunun kavrulmuşunu vurmak.
Ekzernada — Lapasını sürmek.
Memeli basurda — Külde pişirip vurmak.
Sidik zorunda — Külde pişirip kasıklara vurmak
Şişde — Kesip üstüne sarmak.

Not; Patlıcan ne niyetle yenirse öyle olur. Cennetin en mübarek ve şifalı sebzelerindendir. Dimağı genişletir. Şiratiri-Islam; Sahife — 270

PAZI

Mide için — Haşlamasını yemek.
Sarılıkta — Suyunu içmek, buruna çekmek.

PELİN

Boğmacada — Buğusuna yakın bulunmak.
Böbrek taşında — Kaynatılmışını içmek.
İştah için — Dallarının çay gibi suyunu içmek.
Mide için — Çay gibi içmek.
Mide hastalığında — Melise yaprağı ile kaynatarak suyunu içmek.
Mide taşında — Kaynatılmış suyundan içmek.

Sıtmada	— Leblebi uniyle yapılmış hapından içmek.
Şekerde	— Deniz pelininin kaynatılmış suyundan içmek
Tansiyon fazlasında	— Dallarının kaynatılmış suyundan içmek

FESLİĞEN

Arı Sokmasında	— Yaprığını ezip koymak.
Öksürükte	— Kaynatılmış suyunu içmek

PIRİNÇ

Arpacıkta	— Lapasını vurmak
İshalde	— Lapasını yoğurtla yemek.
Kanlı İdrarda	— Lapasını yemek. .

PIRASA

El beneklerinde	— Kaynatılmış suyuyla yıkamak.
Gidişkende	— Kaynamış suyuyla yıkamak.
Memeli basurda	— Buğusuna oturmak.
Sinirde	— Haşlamasını yemek.

PIRNAR

Yanıklarda	— Küllü suyunu içmek.
------------	-----------------------

PITRAK — DEVE ÇÖKERTEN

Akıntı için	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Uyku için	— Doğulmuş tohumlarının muhallebisini yemek.

SAKIZLIK — ARSLANDİŞİ

Kan temizliğinde	— Kökü ile meyan kökünün kaynatılmış suyundan içmek.
------------------	--

SALATALIK

Cild güzelliği için	— İspirto içinde çekirdeksiz eritilmişini sürmek.
Yüz temizliğinde	— Kesilmiş bir parçasını sürmek

SALEP

Göğüs darlığında	— Sakızını sütle kaynatıp içmek
Mide için	— Doğulmuş kökünü kaynatıp içmek.
Ses kısıklığında	— Sakızını kaynatıp içmek.

SARIBAŞ OTU

Şeker hastalığında	— Kaynatıp içmek.
--------------------	-------------------

SARI ÇİÇEK — YILANOTU

Böcek ısırmasında	— Çiçeklerinin kaynatılmış suyundan içmek
Peklikte	— Kökünün kaynatılmış suyundan içmek.
Zehirli hayvan sokmasında	— Yapraklarını doğup vurmak.

SARMAŞIK

Baş ağrısında	— Kurutulmuş üzümlerinin tozunu burnuna çekmek.
---------------	---

Kan için	— Tefeklerinin salatasını yemek.
Mide için	— Çalı sarmaşığının haşlamasını yemek.
Nezlede	— Doğulmuş tozundan çekmek.
Sızıda	— Kırmızı üzümlerinden sürmek.

SARIMSAK

Arı sokmasında	— Tuzla doğulmuş bir dişini koymak.
Arpacıkta	— Suyunu sürmek.
Ateşi düşürmekte	— Sarımsaklı ayran içmek.
Bağırsakta	— İnbikten çekilmişini içmek
Bağırsak kurdunda	— Bir kaç dişini kaynatarak suyundan hokna yapmak.
Basur için	— Pişirilerek sürmek.
Dalakta	— Tuza batırılarak sürmek.
Diş ağrısında	— Orasını oğmak.
İmecedede	— İçyağ ve nişadında doğulerek vurmak.
İnce dertte	— İnbikten çekilmiş suyundan içmek.
Kulak ağrısında	— Külde pişirilen bir dişini zeytinyağına batırarak kulağa koymak.
Kurbağacıkta	— Doğulmuşünü dil altına koyarak salyayı akıtmak.
Memeli basurda	— Üzüm çekirdeğile doğulerek vurmak.
Mayasılada	— Yemeklerde yemek.
Mide için	— Çokça kaynatılmış suyundan unla yapılan haplardan yutmak.
Nefes darlığında	— Sarımsakla sadeyağ ve bal müsavi karıştırılıp birer parça yemek.
Öksürükte	— Pişirilerek yemek.
Sancıda	— Doğulmuşünü içmek.
Sarılıkta	— Yoğurtla doğulerek hamamda sürmek.
Sidik zorunda	— Doğulmuş bir başını bel sokumuna koymak.
Sidik zorunda	— Birer diş yutmak.
Sızıda	— İspirto içince eritilmişinden hergün bir kaç damla içmek.
Saçları büyütmede	— Suyuyla ovma ve taramak.
Şişte	— Haşlanmış yaprağını vurmak
Yeni etyaranda	— Doğup sarmak.
Zehirlenmede	— Sirke içinde doğulmuşünü içmek.

SEMİZOTU

Çocuk ağrısında	— Yapracağının suyunu sürmek.
Meme ağrısında	— Yapraklarını doğup vurmak
Mide için	— Haşlanmışını yemek.
Siğilde	— Ezilmiş yaprağını koymak.

SERKELE OTU

Saçları siyahlatmakta	— Kaynatılmış suyuyla yıkamak
SERVİ Diş ağrısında	— Kobakları sirke ile kaynatılarak gargara yapmak.
Sidik zorunda	— Yaprakları kokarzedefle kaynatılarak içmek.
Yanıkta	— Külünü sürmek.
Yarada	— Yapracağını doğup koymak.

SİRKEN

Sızıda	— Dallarının kaynatılmış suyuyla yapılan kepek lapasını vurmak.
--------	---

SİCİMLİK — KUŞOTU

Mide sancısında	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Kumda	— Kaynatıp suyundan içmek.

Yürek çarpıntısında — Kaynatılmış suyundan İçmek.

SÖĞÜT

Diş sızısında — Külünden koymak.
Göğüs tutukluğunda — Kurusunu kaynatıp suyundan içmek.
Mesanede — Yapraklarını kaynatıp suyundan içmek.
Mide ağrısında — Kavından bir parça içmek.
Romatizmada — Yaprığının kaynatılmış suyuyla gargara yapmak ve az içmek
Sigilde — Yaprak külü sirke ile kaynatılarak içmek.
Sitmada — Kaynatılarak içmek.

SOĞAN

Arpacıkta — Pişirilerek üstüne koymak.
Ateşte — Ezilerek ek yerlerine koymak.
Bertlikte — Doğülerek vurmak.
Çocuk sancısında — Kesilerek biraz tuz ekip göbeğine koymak
Dalakta — Sirke ile kaynatıp vurmak
Dalamada — içine zeytinyağ ve katran koyup külde pişirilmişini bağlamak.
El nasırında — Külde pişirilmişini üstüne koymak.
İnce dertte — Aksoğanın suyu gece ayazlatılarak sabah içmek
Karın ağrısında — Suyundan içmek.
Kolere hastalığında — Suyundan çokça içmek,
Kulak çıbanında — Az tuzlu su içine sıkılan suyunu ılık koymak
Kulak kurdunda — Ilık suyundan koymak.
Mide ağrısında — Ortasından kesilmişinin üstüne kül ekerek vurmak.
Mide sancısında — Çokça kaynatılmış suyunun ayazlatılmışını içmek.
Uyku için — Yemek arasında yemek.

SULTANOTU

Dermansızlıkta — Yapraklarını ufalayıp su ile içmek.
Göz perdesinde — Kökünün içindeki yumşak yerini yutturmak
Romatizmada — Kaynatılmış suyunda banyo yapmak.
Mayasılda — Doğülmüş tohumundan yemek.
Memeli mayasılda — Kökünün kaynatılmış suyundan soğuk içmek
Sızı ve büzülmede — Yaprığının doğülmüşünü vurmak.
Çıbanda — Yapraklarını sütle pişirip vurmak.
Yara ve berede — Kökünün kurutulmuş kabuğunun lapasını vurmak.

SUSAM

Karın ağrısında — Tahan helvası vurmak.
Mide kaynamasında — Tahanını veya helvasını yemek.
Nefes darlığında — Çokça yemek.
Şekerde — Yağından sabah akşam içmek.

SUZAMBAĞI — NİLÜFER

Diş etinde — Çiçekleriyle sabahları oğmak.

SÜPÜRCELİK

İshalde — Tohumunun kavrulmuşundan içmek.
Dalakta — Südünden yapılan unlu haptan yemek. (Zehirlidir)

ŞALGAM

Kuvvet için	— Yapraklarının haşlamasını yemek.
Mide için	— Şalgamın haşlamasını yemek.
Siyatikte	— Kavrulmuş şalgamı sıcakça vurmak ve yemek

Not; Şalgam yaprakları lahanaya, ıspanak ve pırasadan üstündür. Kana kuvvet, vücuda zindelik verir.

ŞAPLA

Aybaşı gecikmesinde	— Lapasının buğusuna oturmak.
Göz şişmesinde	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Soğuklamada	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Yakı olursa	— Çay gibi içmek ve banyosunu yapmak.

ŞAHTERE

Ekzamada	— Kaynatılmış suyundan içmek.
Mide Ağrısında	— Kaynatılmış suyundan içmek.



ŞEFTALİ AĞACI

İnce dertte	— Yapraklarının suyundan bir müddet bir kaç damla içmek.
Kuvvet için	— Şeftaliden yemek
Kurtlu yarada	— Yapraklarının suyunu sürmek.
Mayasıl	— Çekirdeğinin tütüsüne oturmak.
Öksürükte	— Çekirdeğinin kaynatılmış suyundan içmek.
Sinek buruna kurt atmada	— Yapraklarının suyuyla gargara yapmak ve buruna çekmek.

Sıtmada	— Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.
Uyuzda	— Döğülmüş yaprağını sürmek.
Yumuşaklık için yemek.	— Yaprak ve çiçeğinin kaynatılmış suyunu İçmek ve meyvesini yemek.

TAFLAN

Aybaşı gecikmesinde	— Kırmızı tohumlarının kaynatılmış suyundan içmek.
---------------------	--

TAŞOTU — AKKAYAOTU

Mide için	— Kaynatılmış suyundan içmek.
-----------	-------------------------------

TATULA — BORU ÇİÇEĞİ

Göğüs tutukluğunda	— Çiçeklerini sigara gibi içmek.
Nefes darlığında	— Kuru yaprak ve çiçeklerinin tütsüsünü yapmak.

TELLİ KAVAK

Mide suyunda	— Kökünün kaynatılmış suyundan içmek.
Sidik zorunda	— Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.

TOPALAK

Akıntı için	— Kökünün kaynatılmış suyundan içmek.
Amel için	— Kökünden bir parça yemek.
Amel için	— Kökünün yumrusunun suyundan bir parça içmek
İnce hastalıkta	— Yumrusunun suyundan içmek.
Karın şişliğinde	— Kökünün kaynatılmış suyundan içmek

TURP

Bademcikte	— Suyunu burnuna çekmek.
Karın şişliğinde	— Haşlanmışını yemek.
Kuvvet için	— Döğülmüş tohumundan içmek
Kulak ağrısında	— Tuzla döğülmüş suyundan akıtmak.
Öksürükte	— Rendelenmişini balla yemek.
Sarılıkta	— Suyunu burnuna çekmek.
Ses kısıklığında	— Kaynatılmış suyundan gargara yapmak.
Sızıda	— Karasını ezerek vurmak.
Südü çoğaltmada	— Salatasını yemek.

TURP OTU

Kan için	— Salatasını yemek.
Kuvvet için	— Tohumunu döğüp yemek.
Mide için	— Haşlanmışını yemek.

TURUNÇ

Mide ağrısında	— İki turunç içini akşamdan yemek, sabah kabuklarının kaynatılmış suyunu içmek.
----------------	---

ÜZERLİK

Balgamda	— Kaynatılmış tohumunun suyundan içmek.
Ek sızısında	— Tohumunun lapasını vurmak.
Kulunçta	— Tohumunun suyunu içmek.

- Mide ağrısında — Tavlanmış tohumu ateşte kurutularak birer parça yemek.
Sulu ekzamada — Döğülmüş tohumundan birer parça içmek.

ÜZÜM

- Ateşli hastalıkta — Sirkesini sürmek.
Baş kepeklerinde — Sirke ile yıkamak
Kabızlıkta — Cevizle karıştırıp yemek.
Kahve için — Kavrulmuş çekirdeğinden içmek.
Kuvvet için — Taze ve kurusundan yemek.
Kurdeşende — Pekmezinden içmek.
Mide için — Suyundan içmek.
Mide ağrısında — Sirke ile kızartılmış ekmeğin üstüne nane ekerek vurmak.
Mide ağrısında — Sirke içine kil karıştırıp vurmak.
Mide ağrısında — Sirke içinde tarhanadan lapa yapıp kuru nane ekerek bağlamak.
Peklikte — Hoşafından yemek.
Yara kurutmada — Kaynatılmış pekmezini üstüne koymak.

YABAN GÜLÜ

- Basurda — Döğülmüş tohumundan unla hap yapıp yemek.
Memeli basurda — Köklerini kaynatıp içmek ve buğusuna oturmak.

YABANI ELMA

- Boğaz ağrısında — Kaynatılmış suyunu içmek ve lapasını vurmak
Kuvvet için — Çiğ veya haşlamasını yemek.
Öksürükte — Külde pişirilmişini yemek.
Sancıda — İçine sakız koyup külde pişirerek yemek.
Soğuklamada — Çiçeklerinin kaynatılmış suyundan içmek.

YAPIŞKAN — DUVARPESLANI

- Albominde — Lapasını şişlere vurmak ve suyundan içmek
Bel soğukluğunda — Çokça kaynatılıp, suyundan içmek.
Hayız çokluğunda — Dallarının demlenmiş suyundan içmek.
Kanlı basurda — Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Kelde — Kaynatılmış suyuyla yıkanmak.
Kum, taşta — Kaynatılarak soğutulmuş suyundan içmek.
Peklikte — Kaynatılmış suyundan sabahları içmek.
Sidik zorunda — Kaynatılarak suyunu içmek.
Şekerde — Kaynatılmış suyundan içmek.
Şişte — Lapasını vurmak.

YILAN BURÇAĞI

- Berede — Kökünün döğülmüşünü vurmak.
Kabakulakta — Döğülmüş kökünden zeytinyağ ve un ile yapılan hamurdan ılık oraya koymak.
Kıç kaşınmasında — Kırmızı tohumundan yemek.
Mayasilda — Tohumunun döğülmüşünden birer parça içmek.
Mayasilda — Dallarının haşlamasını yemek.
Mayasilda — Kökünün kavrulmuş, döğülmüşünü balla karıştırıp yemek.
Mayasilda — Kırmızısının suyundan yapılan haptan yutmak.
Mide ağrısında — Tohumundan bir kaç tane yutmak.
Sidik zorunda — Tohumundan bir kaç tane yutmak.
Yumurta yiyemiyen — Tohumunun döğülmüşünden bir parça içmek.
Yılancıkta — Kökünün sütle pişirilmişini vurmak.
Yılan sokmasında — Yumrusunun bir parçasını sütle pişirip vurmak.

YÜKSÜK DİKENİ

Gözün kuru ağrısında — Tohumunun tütsüsüne tutmak

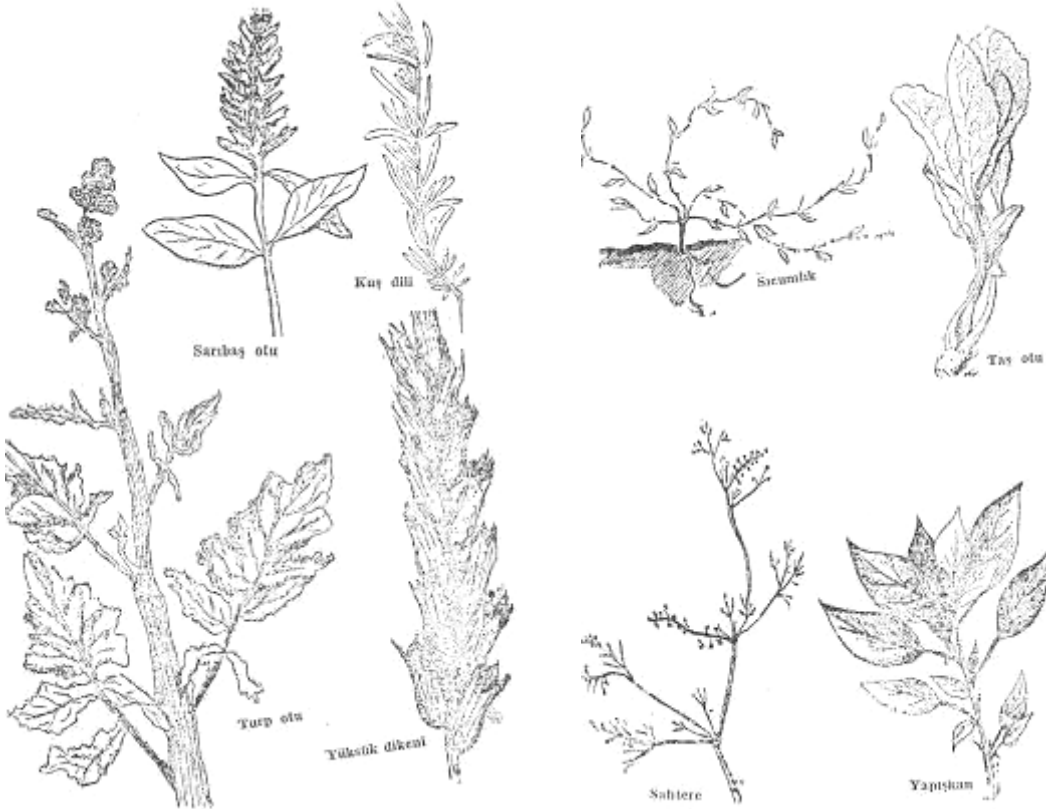
ZERDALİ DİKENİ

Sıtmada — Sarı çiçeklerinden içmek.
Zehirli hayvan sokmasında — Çiçeğini döğüp vurmak.

ZEYTİNAĞACI

Bademcikte	— Yaprığının kaynatılmış suyuyla gargara yapmak
Bertikte	— Yağıyla ovmak.
Boğaz şişinde	— Danelerinin döğülmüşünü vurmak.
Damar açmasında	— Isıtılmış yağına şeker konularak yatarken bir fincan içmek.
Diş ağrısında	— Sakızından koymak.
Dişeti ağrısında	— Döğülmüş yaprağıyla ağzı çalkalamak.
Doğum beresinde	— Doğumdan sonra yağından içmek.
Kan fesinde	— Yağından içmek.
Kara kabarcıkta	— Yağı sürülerek kül ekmek ve hamurla kapamak.
Kulak ağrısında	— Yağı kırmızı biberle kaynatılarak süzölmüşünü damlatmak.
Kurtdeşende	— Yağından içmek.
Kuvvet için	— Yağından içmek.
Safra ve böbrek kumunda	— Yağından aç karnına birer fincan içmek.
Sarılıkta	— Yağından içmek.
Sıtmada	— Yaprığının kaynatılmış suyundan içmek.
Sızıda	— Yağının içine deve iliğı konarak oğmak.
Tansiyon düşürmede	— Yapraklarının kaynatılmış suyundan içmek.
Yarada	— Eritilmiş sakızından koymak.

Not; Zeytinyağı, sayısız faydalıdır. İhtiyarlığı geciktirir.. Zehiri keser, karın ağrısını giderir ve kurtlarını düşürür.. Şehveti tahrik eder, ağız kokusunu alır.



Bu Kitaptaki Otların Türkçe-Lâtince Listesi

Acıdülek	— Ecballium elaterium
Adaçayı	— Salvia officinalis
Adamotu	— Mandragora officinalis
Ağıdalı	— Nerium oleander
Ahlat	— Pirus elacagrifolia
Akdut	— Morus alata
Akkız	— Garduus benedictus
Anason	— Pimpinella anisum
Arpa	— Hordeum sativum
Ardıç	— Juniperus communis
Arslan Ayağı	— Leontopodium alpinum
Asma	— Vitis vinifera
Atkestanesi	— Aesculus hippocastanum
Ayıkulağı - Sığırkuyruğu	— Verbascum thapsus
Ayıt	— Vitex agnus castus
Ayrık	— Agropyrum repens
Ayvadana - Payavşan	— Artemisia vulgaris
Ayva ağacı	— Cydonia vulgaris
Badem	— Amygdalus
Bakla	— Paba vulgaris
Baldırıkara	— Adiantum capillus veris
Baldıran	— Canium maculatum
Balsama	— Chrysanthemum balsamita
Bamya	— Hibiscus esculentus
Bodurot	— Ajuga chamaepitys
Boruçiçeği	— Datura stramonium
Börülce	— Vigna sinensis
Böğürtlen	— Rubus fruticosus
Ceviz	— Juglans regia
Burçak	— Lathyrus odoratus
Çam	— Pinus pinea
Çavdar	— Secale cereale
Çirişotu	— Asphodelus
Çay	— Thea sinensis
Çöven	— Gypsophila
Çilek	— Fragaria vesca
Çitlenbik	— Celtis australis
Çınar	— Platanus orientalis
Çıtırğı	— Statice
Çörekotu	— Nigella
Dağkaranfill	— Dianthus
Dağ eriği	— Prunus spinosa
Darı püskülü	— Mays stigmata
Dikenli ot	— Oynara cardunculus
Domates	— Solanum lycopersicum
Elma	— Prius malus
Enginar	— Oynara scolymus
Ebegümeçi	— Malva süvestris
Fesliğin	— Ocimum basilicum
Filiskin	— Mentha süvestris
Fındık	— Corylus avellana
Fıstık	— Arachis hypogaea
Gül	— Rosa
Gülhatmi	— Althaea rosea
Güzelavratotu	— Atropa belladonna
Hardal	— Sinapis
Haşhaş - Afyon	— Papaver somniferum

Havacıva	— <i>Alkanna tinctoria</i>
Havuç	— <i>Daucus carota</i>
Hindiba	— <i>Cichorium</i>
Hindiye	— <i>Ricinus Communis</i>
Hıyar	— <i>Cucumis sativus</i>
Horoziği	— <i>Celosia</i>
İncir ağacı	— <i>Ficus carica</i>
İt üzümü	— <i>Solanum nigrum</i>
Ihlamur	— <i>Tiliae floş</i>
Ispanak	— <i>Spinacia Olercea</i>
Isırgan	— <i>Urtica</i>
Kabak	— <i>Cucubita pepo</i>
Kabakulakotu	— <i>Aristolochia</i>
Kantaron	— <i>Erythra centaurium</i>
Karaağaç	— <i>Ulmus</i>
Karaçalı	— <i>Paliurus aculeatus</i>
Karadut	— <i>Morus nigra</i>
Karamuk	— <i>Agrostemma</i>
Karpuz	— <i>Citrullus vatgaris</i>
Kanotu	— <i>Sanguinaria canadensis</i>
Karanfil	— <i>Dianthus caryophyllus</i>
Katırtırnağı	— <i>Spartium Junceum</i>
Kavak	— <i>Populus</i>
Kavun	— <i>Cucumis melo</i>
Kedi tırnağı	— <i>Antennaria diocia</i>
Kekik	— <i>Thymus vufcgaris</i>
Kenger	— <i>Acanthus</i>
Kereviz	— <i>Apium graycolus</i>
Kestane	— <i>Castanea vesca</i>
Keten tohumu	— <i>Liniurn semen</i>
Kiraz	— <i>Prunus avium</i>
Kışniş	— <i>Coriandrunı sativum</i>
Kılır	— <i>Ammi</i>
Kırkdamarotu	— <i>Plantago psyllium</i>
Kokar sedef	— <i>Ruta greveolens</i>
Kunduziye	— <i>Magnotis</i>
Kuştırnağı	— <i>Ornithoplus sativus</i>
Kuşdili	— <i>Rosmarinus</i>
Lahana	— <i>Brassica oleracea</i>
tabada	— <i>Eumes patientia</i>
Leylek kakacı	— <i>Geranium robertianum</i>
Limon	— <i>Citrus medica limonum</i>
Mahmuze	— <i>Convolvulus scammoniae</i>
Malatura	— <i>Foeniculum vulgare</i>
Marul	— <i>Lactuca sativa</i>
Maydanoz	— <i>Petroselinum</i>
Mazı	— <i>Thya</i>
Menekşe	— <i>Viola tricoloris</i>
Mercanküş	— <i>Majorana hortensis</i>
Mercimek	— <i>Lens</i>
Mersin	— <i>Mrytus communis</i>
Mercüvanotu	— <i>Ruscus</i>
Meyankökü	— <i>Glycyrrhiza glabra</i>
Muşmula	— <i>Mespilus</i>
Mührüsüleyman	— <i>Polygonatum</i>
Nane	— <i>Menthae piperitae</i>
Nar ağacı	— <i>Punica granatum</i>
Nergis	— <i>Calendula</i>
Nasırotu	— <i>Sempervivum</i>

Nohut	— Cicer arietinum
Oğul otu	— Melissa officinalis
Oğul otu	— Melissa officinalis
Okaliptüs	— Eucalyptus globulus
Palamut	— Quercus aegilops
Pamuk	— Gossypium
Pamukla	— Cistus
Papatya	— Matricaria chamomilla
Pancar	— Beta vulgaris
Patates	— Solanum tuberosum
Patlangıç	— Sambucus
Patlıcan	— Solanum melongena
Pazı	— Beta cicla
Pelin	— Artemisia
Pirinç	— Oryza
Pırasa	— Allium porrum
Pırnar	— Quercus ilex
Pıtrak	— Xanthium Spinosum
Salep	— Orchis maculata
Sarımsak	— Allium sativum
Semiz Otu	— Portulaca oleracea
Servi	— Cupressus sempervirens
Söğüt	— Salix alba
Soğan	— Allium cepa
Sultan Otu	— Mercurialis annua
Susam	— Sesamum
Su Zambağı - Nilüfer	— Nymphaea communis (Nymphaea)
Şalgam	— Brassica napus f. napobrassica
Şeftali ağacı	— Prunus persica
Tellikavak	— Populus alba
Topalak	— Syrus rotundus
Turp	— Raphanus sativus
Üzüm	— Vitis vinifera
Üzerlik	— Peganum harmala
Yapışkan	— Parietaria verifolia
Yılan bacağı	— Dracunculus vulgaris
Zeytin ağacı	— Olea europaea
Zerdali diken	— Centaurea diffusa

Şafalı Hayvanlar

ARI

Akrep sokmasında	— Çömlekçi arısının yuvasından alınan toprağını içmek.
Kurdeşende	— Yine bu topraktan içmek.
Sızılarda	— Bal arısına sokturmak.
Sidik zorunda	— Bir kaç bal arısının başını su ile içmek.

BAL

Arı sokmasında	— Isırılan yere sürmek.
Buruntuda	— Mumdan biraz yeyip, üstüne biraz çay içmek.
Çıbanı deşmekte	— Pirebolunu ısıtıp üstüne koymak.
Damar sertliğinde yemek.	— Yarısı kadar ezilmiş çam sakızı karıştırıp, bir kaç kahve kaşığı
Göze kan inmesinde	— Üstüne gömeçli bal koyup sabah yıkamak.
Kabakulakta	— Gömeçli balı mavi kâğıda sürüp boğaza vurmak
Kuvvet için	— Sabahlan yemek.

Memeli basurda	— Mumundan akşamları fındık kadar üç gün yutmak.
Öksürükte	— Arkasına bal sürmek .
Soğuk almada	— Karına sürmek.
Vücut şişmesinde	— Kuru gömeç tütüsüne tutunmak.
Yumuşaklık için	— Şerbetini içmek.

*Not — Bal bütün marazlara şifalıdır. Yetmiş nebi bereketini ve şifasını kabul etmiştir.
(Şir'atülsîlâm)*

BALIK

Büzüklerde	— Alabalık yağını sürmek.
Romatizmada	— Yılan balığı yemek.

DEVE

Kuvvet için	— Mayasından nohut kadar yemek.
Mayasıl da	— Etini yemek.
Sarı hummada	— Akciğere kimyon ekilerek arkasına vurmak.

FATMACIK

Sidik zorunda	— Bir kaçını yutmak.
---------------	----------------------

GÖKÇE KARGA

Donanma olursa	— Kurutulmuş etinden sabahları birer kahve kaşığı yemek.
Sızılarda	— Etini yemek.
Yılan sokmasında	— Kurutulmuş etini çiğneyip suyunu yutmak.

GÜVERCİN

Hummada	— Karnını yarıp beline vurmak.
Korkuda	— Kanını içmek.
Yürek çarpıntısında	— Yüreğini yutmak.

HALAZA

Sarılıkta	— Yutmak
Sızı ve genişlik için	— Akşamdan ıslatıp sabah içmek.

HAMAM BÖCEĞİ

Etyaranda	— Ezilip vurmak.
-----------	------------------

HOROZ

İşiyen çocuklara	— İbiğini pişirip yedirmek.
------------------	-----------------------------

HAYVAN DERİSİ

Bereelerde	— Taze deri içine sarmak.
Boğaza sülük kaçarsa	— Tütüsüne tutmak.
Yarada	— Külünü ekmek.

İNSAN SÜDÜ

Kulak ve göz ağrısında	— Kulağa koymak, göze akıtmak.
------------------------	--------------------------------

KAPLUMBAĞA

- Diş ağrısında — Kabuğunun (yakılır, döğülür) külünü koymak.(Üst kabuğu üst diş, alt kabuğu alt diş içindir.)
İncederd başında — Kanını içmek, etini yemek.
Kelde — Külünü zeytinyağ ile karıştırmak; kepeksuyu ile yıkanan yaralara sürmek.
Memeli basurda — Kabuğunu (yakılır, döğülür), balla sabahları yemek.
Memeli basurda — Kabuğu yakılıp tütsüsüne oturmak.
Nefes darlığında — İç yağı kıyılıp, balla karıştırılarak birer parça yemek. (Serin yere konur.)
Siyilde — Kabuğunun (yıkılır, yakılır) tütsüsüne tutunmak.
Şeytan uğramasında — Kanını vücuda sürmek.
Veremde — Çokça kaynatıp yağını almak ve suyundan içmek.
Yarada — Külü ekilir.
Zehirli hayvan sokmasında — Su kaplumbağası ezilir, vurulur.

KARAEŞEK

- İnce dert başında — Südünü içmek.
Veremde — Kulağının kanını yağmur suyuna yedi damla akıtmak, üç sabah içmek.

KARAKUŞ

- Gezer yelde — Yağını sürmek.

KARABÖCEK

- Büyü sokmasında — Döğülüp bir iki tane içmek
Yılan ve arı sokmasında — Bez içinde döğülüp (suda yıkanır, süzülür, bu sudan) içmek.

KARTAL

- Gezer yelde — Yağı sürülür.

KAZ

- Sarılıkta — Ödünü ıslatıp birer parça içmek. (Öd pamuğa sarılır, kurutulur. Lüzumunda ıslatılır, kullanılır)

KELER

- Kıl bitirmek için — Yakılır külünü yağ ile sürmek.
Siracada — Teneke kutu içinde boyuna sarmak.

KERTENKELE

- Büzüklerde — Taş keleri yarıp vürmek.
Göz lekesinde — Yumurtasını sürmek.

KİRPİ

- Sızıda — Zeytinyağında kaynatılır, sarı suyunu hamamda sürmek.
Yürek çarpıntısında — Yüreğini çiy yutmak

KEÇİ

- Burun kanamasında — Kılı yakılıp külünü burnuna çekmek.

KOYUN

Bertikte yapmak.	— Kuyruk kapağını sarmak, bir gün sonra sıcak su ile banyo
Frengide	— Beyin kemiği döğölüp arpa unu ile yapılan hapını yutmak.
İshalde	— Karaciğeri külbastı yapıp yemek.
Köpek memesinde	— Mundar iliği sürmek.
Mayasılda yutmak.	— Ödünü arpa unu ile dövüp (küçük hapları sabah, akşam)
Parmak kesiginde	— Boş kesesini parmak üstüne sarmak.
Sinek buruna kurt atarsa	— Kuyruk yağı ile tütülemek.
Sulu egzamada yutmak.	— Kuzu ödünden (leblebi unu ile hap yapıp üç gün üçer tane)
Şişmanlık için	— Öd ile karabiber (şişeye konur, günde üç karabiber) yutmak.

KOYUN GÖZÜ — KIRKAYAK

Sidik zorunda	— Kurutulup döğölüp içmek.
---------------	----------------------------

KÖSTEBEK

Köstebekte	— Kanını içmek, etini yemek, ve etini oraya vurmak.
------------	---

KÖPEK

Veremde	— Yeni doğmuş enik etini yemek.
---------	---------------------------------

KURT

Çarpıntıda	— Kurutulmuş yüreğinden döğölerek içmek.
Kötürümde	— Taze derisine çıplak sarınmak.

KURBAĞA

Bezelerde	— Külü ile sabahları oğmak.
Hummada	— Yarılıp beline vurmak.
İğne batarsa	— Döğölüp vurmak.
Köstebekte	— Yeşili, zeytinyağında eritilip, yağını sürmek.

KUNDUZ

Çoruk çarımında	— Torbasından nohut kadarı suda eritilerek içilmek.
Fıtık ve frengide	— Torbası tuzlanır, kurutulur, nohut kadarın yutmak.
Sarada	— Kanının içine balık patlangıcı kurusu karıştırıp içmek

KUNDUZ BÖCEĞİ

Bel gevşekliğinde damla içmek.	— Kavanozda kurutulur, ispirotoda eritilir, siyah suyundan üç dört
--------------------------------	--

LEYLEK

Akrep sokmasında	— Sırt kemiği döğölüp, bir azını su ile içmek
Göz lekesinde göze koymak.	— Yumurtasının kabuğu inci ile döğölüp, elenerek, sabah akşam

PİLİÇ

Yılancıkta	— Karnını yarıp, vurmak.
------------	--------------------------

PORSUK

Kuduzda — Kurutulmuş etinden yemek.

ÖRDEK

Karahummada — Kanını içmek.
Veremde — Yeşil başın kanını içmek.

SAKA KUŞU

Baştaki konakta — Beynini sürmek.
Yüzdeki kergenek alacasında — Beynini sürmek.

SAKAĞAN

Dalakta — Ezilip üstüne sarmak.
Sidik zorunda — Beyninden buğday kadarını suda eritip içmek.

SALYANGOZ

Canlı yarada — Kabuğu ince döğölüp ekmek.
Köstebeğe — Ezilerek (üç defa) vurulmak.
Mayasılda — Haşlanmış içini yemek.
Memeli basurda — Döğölüp vurmak.
Mide hastalığında — Beyazını pişirip yemek.

SERÇE

Kuşkuyruğunda — Yarılıp, çocukların kulak arkasına vurmak.

SOLUCAN

Abraş olursa — Yavrusunu sürmek.
Büzülmede — Güneşte zeytinyağı içinde eritilip sürmek.

SİNEK

Saç kıranda — Ezilip sürmek.

SIÇAN

Et yaranda — Ortasından yarılıp, sarmak.
Ezik, kesikte — Yağından sürmek.
Memeli basurda — Bütün döğölüp, vurmak.
Saçma-Kurşun batmasında — Yavrusunu zeytinyağında yıllatılıp sürmek.
Sidik zorunda — Yavrusunu baharla pişirilip yemek.

SİĞİR

Sarılıkta — Safra kesesi taşlarını döğüp içmek.
Tuzlu balgam — Ödünde karabiber üç gün durup üçer tane yutmak.

SÜLÜK

Bıcırğan olursa — El, ayak, ense, göğüs ve çatı arasına tutmak.
Hummada — Göğsüne tutmak.
Felçte — Kulak arkasına tutmak.
İshalde — Sancı yoksa aşağıdan tutmak.

Mayasılda — Bir kaç tane tutmak.

Not : Sülük zehirli olursa karnı altında iki çekme kırmızı çizgi bulunur.

SÜMÜKLÜ BÖCEK

Marazlarda — Bir kaç şekerle döğölüp, haplarından yutmak,

SÜNGER

Boğaz urunda — Dişi olursa küçük, erkek olursa büyük deliklisini kavrulup külünü mürver kamışı ile boğaza üflemek.

TAVŞAN

Boğaz uru kabarcığında — Derisini sarmak.
Diş bitirmek için — Beyni tepeye sürmek.
İnmede — Başı, derisiz döğölüp, alına vurmak.
Karnı uğrusunda — Yavrusunu baharla vurmak.
Kulak sancısında — Yağını kulağa koymak.
Nefes darlığında — Birinin kanını üç sabah içmek.
Saçma veya iğne çıkarmak için — Yağı üstüne vurmak.
Vücut kaşınmasında — Yağını sürmek.

TAVUK

Bademcikte — İçini temizleyip, enseye sıcak vurmak.
Hummada — Yarılıp, bele ve bileklere sarmak.
Kamıştaki taşı eritmede — Taşlığının (temizlenir, kaynatılır) soğuk suyunu içmek.
Mankafada — Karatavuk karnını yarıp, başa koymak
Miğde Hastalığında — Katisının içindeki zarı (Kurutulur, döğölür) aç karnına bir kahve kaşığı içmek.

TEŞBİH BÖCEĞİ

Karnı şişmesinde — Birer birer üç kadar yutmak.

TİLKİ

Saralarda — Kanını içirmek.
Yarımcada — Yağını sürmek.

YARASA

Çarpıntıda — Yüreğini yutmak.
Memeli basurda — Döğölüp aşağıdan vurmak.

YEŞİL KELER

Başta saç bitirmek için — Külünü zeytinyağ ile karıştırıp sürmek.

YENGEÇ

Göz inmesinde — Taşa döğölüp tepeye vurmak.
İnce dert başında — Kuru döğölüp, yemeklerde yemek.
Kemik hastalığında — Kurutulmuş gözünün suyundan birer parça içmek.

YUMURTA

Basurda	— Kabuğu döğölüp sabahları içmek.
Dizanteride	— Kaynar sirkeye kırılan yumurta pişirilip, üstüne kuru nane ekilerek karına vurmak.
Doğum güçlüğünde	— Kabuğunu ince döğölüp içmek.
Ezikte	— Sarısını tuzla sürmek. Göğüs tutuklarında — Sarısını sütle içmek.
Göz kanlanmasında	— Isıran üstüne kırılarak pişirilmek ve göze akşamdan koyup sabah almak.
Göz inmesinde	— Tepedeki kılları kazıyıp, akını koymak.
Kan durmazsa	— Kabuğunu döğüp üstüne ekmek.
Memeli basurda	— İspirtoda pişirilip üstüne oturmak veya yağını sürmek.
Parmak ağrısında	— Akını sürmek.
Sarılıkta	— Taze yumurtayı, limon suyu içinde bir gece bırakılıp, içmek.
Veremde	— Zarsız kabuğu döğölüp, birer parça içmek.
Veremde	— Beşte bir yumurtayı limon suyunda eriterek nöbet şekeriyle birer parça içmek.
Yanıkta	— Sarısı kavrulup çıkan yağı sürmek.
Yanıkta	— Akını sürmek.
Zehirlenmede	— Beş altı yumurta akı çalkalayıp içmek.

YILAN

Kelde	— Gömleği, ardıç katranı ile kaynatılıp, gazla yıkanan yere sürmek.
Kızıl yelde	— Böbreğini kızartıp yemek.
Sarada	— Yılanın, başı kuyruğu kesilerek ortasını yakmak; külü leblebi unu ile hap yapıp sabah akşam yemek.
Siyilde	— Sabunla yıkanmış gömleği, yaş iken ateşte yakılıp, tütsüsüne tutmak.
Balgamda	— Çalkama yoğurdun ekşi suyunu içmek.
Buruşmamak için	— Bol yoğurt yemek.
Canlı yarada	— Sabun ve az göktaş ile yapılan merhemi sürmek.
Güneş yanıklarında	— Üstüne sürmek.
Överde	— Göktaşla karıştırıp sürmek.
Uyku için	— Çokça yemek veya ayran içmek.
Zehirlenmede	— Sarımsak karıştırılarak içmek.

Şifalı Madenler

ÇELİK

İğne yutulursa	— Saçma kadar çelik yutturularak iğneyi çekmek.
----------------	---

DENİZ KÖPÜĞÜ

Hayvan gözü perdelenirse	— Tozunu kargı ile liflemek.
--------------------------	------------------------------

GAZYAĞI

Bitleri öldürmek için	— Oralara sürmek.
Çocuk boğmacasında	— Bir kaç damla pamuğa damlatılıp, uyurken göksüne koymak.
Karın ağrısında	— Sabahları birer parça içmek.
Kellerde	— Tütün tohumu, maden kömürü ile müsavi döğölüp, gazyağı ile merhemini sürmek, (Sabahları sabunla yıkanıp bir kaç gece sürmek.)
Sızılarda	— Oralara sürmek.
Soğuklamada ve sızıda	— Vücuda sürmek.

Yanıklarda — Üstüne sürmek.
Zehirli hayvan sokmasında — Isırılan yere sürmek.

KARABOYA

Burun kanamasında — Yumurta kabuğu ile kavrulup tozunu çekmek.
Ekzama için — Kına ile ellere yakmak veya az ıslak sürmek.
Kesiklerde — Üstüne koymak.

KÜKÜRT

Mayasıl için — Çıbığı döğölüp, şekerle karıştırıp yemek.
Saç kıranda — Yoğurt ile karıştırılıp temiz yıkanmış yerlere sürmek.

NİŞADIR

Kaşıntılarda — Suda ıslatıp birer yudum içmek.
Kuyruklu sokarsa — Orasını çizip, ağıza zeytinyağ alınarak emmek; sonra nişadır sürmek.

TUZ

Bayılmalarda — Tuzlu sulu havlu koymak.
Ateş yanığında — Elma çürüğü sürölüp, üstüne sürmek.
Burun kanamasında — Tuzlu su çekmek.
Diş inmesinde — Keskin suyunu ağızda biraz tutmak.
Hayvan boğaz sülüğünde — Çok tuzlu suyu ağzına dökmek.
Kaşıntılarda — Sıcak suda eritip yıkamak.
Keçi kenelerinde — Çokça tuz yedirmek.
Kusturmak için — Ilık tuzlu su içirmek

TAŞ YOSUNU

Diş köklerini çıkarmak için — Yeşil suyundan etlere dokundurmadan köke koymak.
Hayvan şişlerinde — Suda kaynatılıp suyu akıtmak ve şiş üstüne bir kaç defa vurmak.
Hayvan yaralarında — Yara üstüne koymak.

ŞEKER

Hıçkırık için — Kesme şekeri ağızda kesilinceye kadar tutmak.
Parmak şişinde — Yatarken üstüne ekmek.
Temrelerde — Şekerin (yakılır, üstüne fincan tutulur) isini sürmek.

LİMON TUZU

Ateşi düşürmekte — Şerbetini yapıp içmek.
Sarada — Leblebi kadarını sabahları kırk gün yutmak.

İnsan hastalıkları için esmemler

Şifalı bulunan otlar, hayvanlar ve madenler yanında, kocakarı ilâçları denilen emsemeler de önemli bir yer almış bulunmaktadır. Çeşidli hastalıklar için yüzyıllar boyunca elde edilen ilâçlar birer suretle tatbik olunmuştur. Başlı başına bir inceleme konusu olan bu emsemelerden bir kaç örnek buraya alınmıştır.

Akarcada — Arapinciri, Frenkinciri ezilir, suyu alınır. Bademiçi, tuzsuz sadeyağ, bal ve 7 çeşitli baharat karıştırılır. Sabah akşam birer kaşık yenir.

- Albasmada — Yüzüne tatlı sürülür. Veya yüzüne albez konur, biraz durur, yakılır külü üstüne sürülür.
- Amede — Hindistan cevizinden biraz yenir. Çocuklara, sürtülerek zeytinyağıyla yalattırılır.
- Belaçılmasında — Kasıktan silkilir. Yumurta akıyla sakız çırpılır, bezle sarılır. Veya mayasız hamurun üstüne sıcak katran konur, bağlanır.
- Bezemedede — Pekmezle çivit karıştırılır, içilir. Veya karanfil gülsuyuyle islanır, içilir.
- Boğmacada — Keklikyağı ile kahve hap yapılır, mercimek kadarı sabah akşam yutulur.
- Boğmacada — Bir taze yumurta sarısı, bir fincan konyak, bir kaşık bal karıştırılır birer kaşık yedirilir.
- Boğaz ağrısında — Dut şurubu, badem yağı, karabaş yağı, kehrebiba yağı karıştırılır, sürülür.
- Buruntuda — Başlı karanfilden 21'i döğülür. Altınbaş tiryak ile hap yapılır, günde üç beş yutulur.
- Böbrek şişmesinde — Bir kaç yumurta ile ince döğülmüş şeker eritilir, unla kaynatılır, zeytin yağı ile toplanır vurulur.
- Çıkıkta — Yumurta akıyla nişasta karıştırılır biraz tuz ekilir, zeytinyağı sürülür bağlanır.
- Çocuk için — Kasıklara, göbeğe, bele çömlek tutulur. Kara üzüm döğülür, nişasta ve yumurta sarısı karıştırılır, beze sıvanır, kasıklara sarılır.
- Çocuk için — Kara üzüm döğülür, külde pişirilir, beze sarılır, kasıklara konur ve tabana bağlanır.
- Çocuk için — Yumurtanın akı sabunla çırpılır, bezin üstüne konur, bele sarılır. Bacakları silkilir. Ve ayakları bir gün yüksekte yatar. (Karaüzüm oğlan için, kız isterse incir konur)
- Çocuk için — Lahana sütüyle pişirilir, buğusuna oturulur. Veya acı biberle soğan pişirilir, zeytinyağıyla lapası yapılır, tütsülenir. Yahut kasım papatyası yaprağı döğülür, tütsülenir.
- Çocuk için — 20 kadar kayısı kendi, idrarında bir gece bırakılır, sabah süzülür bir günde yenir.
- Çocuk sancısında — İşporto tabakta kibritle yakılır, üstüne kapak kapatılarak söndürülür. Kalan işporto pamuğa basılır, göbeğe konur.
- Çocuk baş yarasında ve saçkırande — (Darılcan merhemi) yedi ceviz yakılır, döğülür, zeytinyağı içine konur, 7 mazi, çam sakızı, iyi sakız balmumu ve zift kaynatılır. Kuru mazi da konur, taşınca alınır, donar. Küllü su ile yıkanır, merhemi sürülür.
- Çocuk karın şişinde — (Kocakarı yakısı) soğan doğranır, sirke konur, tarhana, ayıt tohumu devetersi kaynatılır. Kalınca beze konur, üzerine nane ekilir, göbeğe konur.
- Damarbinmesinde — Kabak sütüyle pişirilir, bir gece oraya bağlanır. Sonra da sirkeli kepek lapası vurulur.

- Donanma olursa — Baharattan yapılan donanma ilâcı beden ve başa sürülür. Göbek kısmı sarılarak korunur. Sonra sirke dolu bir tencere bacak arasına konur, çok kızarmış bir tuğla içine atılır, ter gelinceye kadar bırakılır.
- Ekzemada — Nöbet şekeri karanfil ile döğülür, sabah akşam birer parça yenir.
- Güneş çillerinde — Limon suyunda deve boncuğu eritilir, sürülür.
- Karın sancısında — Yapışkan ile develik sirkede kaynatılır, bez üstüne konur. Kalem çengel ekilir, karnına, vurulur.
- Karın şişmesinde — (Derme çatma yakı) Oğulotu, sirke, kepek, zeytinyağ tarhana ve bulgur karıştırılır. Vurulur.
- Kesiklerde — Dikeryağ (Tabaklar yağı) üstüne konur.
- Köstebek olursa — (Tatlı merhem) Zeytinyağı, içyağı, mum eritilir, deliğine pamukla konur. Veya balıkotu ile nişasta karıştırılır, nöbet şekeriyle hap yapılır, yenir.
- Kuvvet için — (Lokman Hekim Macunu) Anason, Kereviz tohumu, Havuç tohumu, Şalgam tohumu, Turp tohumu, Zarfana, Sakız, Karanfil, Akırkarha ile biraz öt döğülür, balla karıştırılır. Birer parça yenir.
- Mafsal ağrısında — Ağıdalı çiçeği, acıdüleğin iki olgunu, zeytinyağı şişeye konur, güneşte veya ateşte eritilir, sürülür.
- Mayasıda — Bir kaşık yeşil kına sulandırılır. Sabah akşam içilir.
- Mayasıl ve Kan gelmede — Şap pişirilir, döğülür. Pişmiş yumurta sarısiyle hap yapılır. 3 gün 3 er tane yenir. Üstüne pirinç çorbası yenir.
- Mide bozukluğunda — Yumurtanın sarısiyle sirke, gümeşli bal ve nişasta karıştırılır. Kaba kâğıda sıvanır bağlanır.
- Sıracada — İki sığır ödü arpa unuyla hap yapılır, yutulur. 40 gün hamursuz yenir.
- Sarıcada — Isırgan, ayırık kökü, ebegümece, kaynatılır. Sabah akşam birer fincan içilir. Üstüne kır menekşesi yaprağı konur.
- Sızıda — Ceviz ağacını toprak içindeki ince dalından birinin ucu kışın kesilir. Kökün ucu zeytinyağı dolu bir şişeye sokulur. Ağızı mühürlenir. Toprakla örtülür. (Yazın şişe boşalmıştır) kışa doğru çıkarılır, siyahlaşmış yağ ile dolmuştur. Bundan bir damla içilir.
- Sızıda — İtüzümünün kökü bir tuğlaya sürtülür. Köpük çıkarır, sürülür. Bir kaç gün sonra da gelincik yapraklarından yakı yapılır,
- Sidik zorunda — Akgünlük ile sinameki suda kaynatılır, süzülür. Soğuk içilir.
- Sıracada ve canlıyarada — Havacıva, kınakına, çeliktözü, balıknefsi, Balıkotu döğülür. Mumla karıştırılır. Yıkanmış yaranın üstüne döğülmüş salyangoz kabuğu ekilir, merhem sürülür.
- Solucanda — Az pişmiş et ağızda çiynenir. Suyu tükürülür. Sonra çavdar suyu içilir.
- Sulu yarada — Yarım yüzük sürür, 2 mazı bir sıkı barut, oiak kurumu, zeytinyağ tavada kavrulur, pamukla hafif sürülür.

Sinek göze kurt atmada — Atnalıateşde kızdırılır, su konmuş bir çanağın içindeki tuğlanın üstüne kapaklık tohumu konur, çıkan duman göze tutulur. Varsa siyah başlı incecik kurtlar düşer.

Veremde — Ceviz badem, tereyağ, bal, suda pişmiş arapinciri yaprağı macunu yenir.

Veremde — İpekböceği tohumu bire yüz süt içinde kaynatılır. Sabahları içilir. Üstüne kabartılmış karaüzüm yenir. 40 gün sürer.

Yürek çarpıntısında — Kâfuri, günlük karabiber, karanfil, suda ıslanır, sabahları birer parça içilir.

Yanık ilâcı — Kokarsedef zeytinyağında kavrulur. İçine hazırlop 3 yumurtanın sarısı karıştırılır kavrulur, süzülür, sürülür.

Yanıkta — Ekşi narın kabukları kayratılır, suyu kalır, balmumu, çam sakızı, iyisakız ve susam yağı ile biraz da havaciva konur. Yara sabunla yıkanır, sürülür. 1062 H. tarihinde Sinoplu Ahmet Yazıcı tarafından meydana getirilmiş el yazması (Kitabı Tıb) ta mücerredir kaydile ilâve edilmiş notlardan:

Ateş yanığında — Kaplumbağa kabuğu yakılır, külü ekilir.

Baş inmesinde — Defne üzümü kurutulur ince döğülür, sıcak su ile lapa yapılır, imiğe vurulur.

Balgam sökmede — Keten tohumu kavrulur, şekerle dövülür, sabahları bir kaşık yenir.

Dişlerin korunması için — Balla sirke ayda iki üç defa ağızda çalkalanır.

Kuvvet için — Isırgan ve hardal tohumları dövülür, balla yenir.

Kuvvet için — Haşhaş tohumu balla karıştırılır, birer parça yenir.

Kulak akıntısında — Maydanoz zeytinyağında kavrulur, yağdan kulağa damlatılır.

Mide ağrısında — Sarı ardıç çiçeği kaynatılır, çay gibi içilir.

Nefes darlığında — Yabani gül yemişi, sıkı kapalı çömlekte iki su ile bir kalıncaya kadar süzülür, yatarken bir fincan içilir.

Sütlenmek için — Ebegümece kaynatılır, suyu içilir.

Sidik tutukluğunda — Keten tohumundan bir kaşık ile üç incir kabuğu dövülür, kaynatılır bir çay bardağı içilir.

Temriye ve tatlı kaşıntıda — İncir südü bir kaç defa sürülür.

Hayvan-Hastalıkları veEmsemeleri

Bu bölgede bilinen hayvan hastalıklarıyla tatbik olunan esmemler Bugünkü aşı ve serumlara rağmen — ata buluşlarının değerini belirtmesi bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu yüzden, Şifalı Otlar Kitabına, hayvan hastalıkları ve emsemeleri de eklenmiş bulunmaktadır.

BAĞIRSAK

Bütün hayvanlarda olur. Yediğini çıkarır. Yaş çam kabuğu (toruk) dövülür, zeytin yağıyla kaynatılır sirke ve sarımsakla karıştırılır, içirilir.

BELEZ

Develerde olur. Yatar kalkamaz, önünü alır, arkasını alamaz. Belinden yakılır, derinin altından delik açılır, göktaş konur ve üstüne beze konmuş sıcak zift yapıştırılır.

BELİYARMA

Sığır ve mandalarda olur. Soğuklamıştır, gerinir, dişlerini gıcırdatır. Çatısından yakılır, tuzla şapla işletilir ve kafadan dağlanır.

CİĞER

Bütün hayvanlarda olur. Öksürür, dinginleşir, ağzından kan gelmez. Çamın pürçeği ve toruğuyla, ceviz yaprağı, acı düvelek kökü dövülür, tuzsuz sadeyağ ile kaynatılır, 3-5 gün hayvanın ağzından boğazına atılır, Hayvan öksürür ve kan gelirse ciğerinde iğne vardır, iyi olmazsa kesilir.

CİĞERBAŞI

Develerde olur. Üçbeş günde dinginleşir, yatar kalkamaz olur ve boynunu uzatır. Döşünün bir karış üstünde, koltuğundan bir karış geride bulunan damar basılınca hayvan bağırsa bu damar dağlanır, Bundan sonra yemeğe başlar ve ayağa kalkarsa hastalık budur denir. İyi olmazsa on gün sonra ciğerleri parçalanır, ölür.

CENBELEK

Manda, sığır, koyun ve keçilerde olur. Boynunun altı ve gırtlak üstü şişer. Boğazını tıkar, birkaç saat içinde öldürür. Terli su içmekten olur. İki demir kızdırılır, gırtlaktan yakılır.

ÇIRPMA

Eşek, beygir, deve ve sığırdan olur. Göbeğiyle kasık anısı şişer ve sarı su toplanır, İnce bir tahtaya yirmi kadar çivi çakılır, altına yarım santim kadar geçirilir. Bu çivili tahta ile şişe vurulur ve sarı suları akıttırılır.

ÇİÇEK

Koyun ve develerde olur. Koyunlarda yüzünde, kasıklarında kabarcıklar çıkar, haftasına yara olur. Kışın olursa çok öldürür. Hasta hayvanlardan kanlı su alınır ve sağlamlara aşı yapılır. Develerde ise; ağzı dudakları parçalanır, kafası şişer ve gözleri görmez olur. Deve sıcak yere konur ve boğazına pekmez dökülür.

DALAK — ŞARBON

Davar ve sığırlarda olur. Hayvan karnına bakar. Ardından kan gelir, Düşer ölür. Hayvanlar bayırlara sürülür. Aç ve susuz bırakılır, Soğuk su altına tutulur ve soğuk su içirilir. Yund dağında Bayramcıklar mevkiinde ve Madra dağında Dalak suları vardır.

DOMUZBAŞI

Sığırlarda ve develerde olur. Sığırların avurdu kulaklarına doğru şişer, Develerde ayakları şişer, parçalanır. Sığırlarda şişin etrafı dağlanır. Ortasından çizilir ve işletilir, Develerin ise bikanak (Bilekbaşı) dan halka çevrilerek dağlanır ve göktaş konarak işletilir.

Kurumazsa tavuk tersile şeker karıştırılır, oraya konur, üstüne kızgın demirle basılır. Bir de hayvan yatırılır, şiş yarılır, içindeki özü çıkarılır.

DELİBAŞ — SALINCAK

Kuzularda olur. Yaşına girinceye kadar görülür, Hayvan olduğu yerde döner durur, veya başını alır gider. Acı acı meler, boynuz arasından yakılır, kulağı delinir ve kırk küçük kum geçirilir. Daha iyisi kesilir.

BOĞACA — TATANOZ

Tek tırnaklı hayvanlarda kışın olur. Dört ayağı birden tutulur, Dört ayağının diz kapakları üstünün dış tarafındaki kabalarda kızgın demirle üçer üçer çizgi yapılır.

Kulak arkasından çenesine kadar çizilir dağlanır. Ensedeki küçük kafa denilen yerden ve kuyruk dibinden delinir, göktaşla işletilir. Hayvan sıcak yere bağlanır.

GIRTLAK — HIRLAMA

Manda ve sığırlarda olur, Hayvan hırlar ve birkaç gün içinde ölür. Bir değnek ucuna sıkıca bez bağlanır, katrana bulanır ve gırtlığa sürülür. Araba espiti veya yaş ayıt kızdırılır, dıştan gırtlak üstü dağlanır.

KARAKUŞ

Beygir, öküz ve develerde olur. Hayvanların arka ayaklarının diz kapakları şişer. Kuru sıkı tüfenk şiş yakınında birkaç defa patlatılır. Kıl fırında pişirilir, sirke ile çamur yapılır, şişe yapıştırılır. Böylece toplanan sarı su dağıtılır. Veya bu şişler işletilir, Saksığan da dövülür, oraya vurulur.

Develerde ise, kuru sıkı atılmakla beraber fırından taze çıkmış sıcak ekmek bölünür oraya vurulur.

KEL

Koyun, dana ve buzağılarda susuzluktan olur. Kel olan yerler kiremitle kazınır, sıcak katran; veya kükürtle gazyağı karıştırılır, sürülür.

KENE — KASIRGA

Bütün hayvanlarda bulunur. Elma suyu zeytinyağı ile karıştırılır, keneli olan yerlere sürülür.

KIZILKURT

Tek tırnaklı hayvanlarda olur. Titrek, başını sallar. Yatar karnına bakar, kendi etlerini ısırmak ister. Karatavuk gösterilince kapar.

Yeni iken döşten dağlanır ve kuyruğunun altından, boynundan kan alınır. Ayrıca ördek kanı da içirilir. Sabunlu su ile hokna yapılırsa kurtlar dökülür.

KURBACIK

Karasığırdı olur. Gözleri şişer, karnı dümbelek gibi olur.

Beline su dökülür. El, bezle bağlanır, bileğe kadar dübürüne sokulur, üst kısmı tırnakla kazınır. Kanarsa pelte pelte sıcak kan çıkar ve iyi olur. Kanamazsa hayvan ölür.

KÖTÜ MARAZ

Deve, sığır ve mandalarda olur. Göğsünde, koltuğunda şişlik çıkar. Şiş küçükse etrafı insan tersiyle çevrilir. Büyürse şişin kenarları dağlanır. Sarı suyunu akıtmak için göktaş ve fitil konarak çeşme yapılır. Bu hastalığa Kütahya marazı da denir

MALKIRAN — VEBA

Sığır ve mandalarda olur. Ağzından sucuk Akar, içi sürer. Eskiden ölen ölür, kalan kalırdı. Ölenler gömülür.

MANKAFA — AKARCA

Beygir ve eşeklerde olur. Titrer, başını sallar ve gübresi kanlıdır Ruam denilen bu hastalık çok fenadır. Boynundaki damardan kan alınırsa da çok zor kurtulur. Hasta hayvanı öldürmekten ve gömmekten başka çare yoktur.

SANCI

Yatar kalkar, işeyemez. Karnına bakar. Çitlenbik yağı veya kavun çekirdeği suyu içirilir. Göksüne taş vurulur Terlerse, işerse geçer.

SAVAK — SALAK

Beygir ve eşeklerde olur. Belini sallar kuyruğundan tutmadan kalkamaz. Çatı kemiğinin derisinden delinir, biraz bez üstüne kaynamış zift veya katran konur, sıcak oraya kapatılır.

SİNEK

Deve ve sığırlarda olunur, sıcaktan ileri gelir, dudaklarını oynatır, burnunu kıvrır, burnunun üstü kurur, yatar, kalkamaz. Sığırlar ötürmek olur ve çalılıklara kaçar.

Dört ayağının baldırından yakılır. İki boynuzunun arasından dağlanır. Diri balık yutturulur. Çok az su içirilir. Sıcak yerde tutulur. Kuru sinek olursa: Kabalarından yakılır, kulağının içindeki meme dağlanır ve delinir, göktaş ile işletilir.

Sığırlara bir bardak pekmez içirilir ve üç gün ıslanmaktan korunur. Yedi buçuk türlü sinek hastalığı varmış, yedisinden kurtulmak olurmuş, buçuğu ise bir gün ya dayanır, ya dayanmazmış, Dağladıkdan bir gün içinde hayvan ölmezse kurtulurmuş.

SAKA — SAKAĞI

Beygir ve eşeklerde terli iken üşürse olur. Boğazının altı şişer öksürür. Şiş iner kafasına vurur, mankafa olur.

Burnuna çöven üflenir. Arpa kaynatılır, torba ile burnuna asılır. Sütle kabak lapası yapılır, boynuna vurulur, Deve tabanı otu (Zehirlidir) dövülür, suyu sıkılır, ancak on damla kadar bir fincan suya konur ve burun deliklerine akıtılır yarım saat kadar yol yürütülür, Yarımşar fincanı keskin sirke ve zeytinyağı ile dövülmüş bir diş sarımsak karıştırılır, burun deliklerine dökülür ve hayvanın başı bir müddet yerde tutulur. Söğüt kavı veya bal gömeci ateş üstüne konur, burnuna tütsüsü verilir. Bu hastalıkta bunların bir veya birkaçı yapılır.

SOĞLAZ — SOLAZ

Koyun ve keçilerde çamurdan olur, Beli tutmaz savak olur, gözleri dumanlaşır, kör olur. Memelerinde çıban çıkar, südü kesilir. Yavruları ölür. Kemik yer. Ardıç katranı iki burun deliğine birer parça akıtılır, iki gün sonrada tuza neftyağı, ardıç katranı, karacaot karıştırılır, Öteye beriye taşların üstüne birer parça konur; hayvanlara yedirilir, Kırmızı büber kaynatılır, gece ayazlatılır, hastalara gün aşırı üç defa birer fincan içilir, Bir hayvana, iki gram karacaot, dört gram tuzla dövülür, ağzı na atılır .üstüne de süte karıştırılmış üç gram neftyağı içirilir.

SOLUĞAN

Beygir ve eşeklerde terli su içirmeden olur. Yolda solur kalır, kese içine konmuş bir parça zırnık damağına gelecek gemin bir tarafına bağlanır. İki günde bir sulanır.

Afyonla ilaçlanır. Yabani kestane veya sıçanotu yahut kargı yap rakları yedirilir.

Burçak kavrulur dövölür, dört misli sirke ile içirilir. Bütün bunlar birkaç günlük olup hayvanı satmıcaya kadardır ve canbaz işidir. Yalnız bahar domuz tersinden yarım fincan kadarı yeminin içine karıştırılır, yedirilir yarım gün su verilmez. Bunun beş gün yapılması ile soluğanın geçeceği söylenir.

ŞAP — TABAK

Çatal tırnaklı hayvanlarda olur. Salya akar, tırnak arası yara olur, topallar.

Göktaş dövölür zeytinyağı içine konur, su kaynatılır, karıştırılır ayakları bu suya sokulur. Hayvanların ağızlarına keseler içinde şap bağlanır, ayakları sıcak su ile yıkanır ve göz pınarlarına da şap basılır. Kaplumbağanın kemiği yakılır, külü hayvanın ağzından yaraya atılır.

ŞEKERBAŞI

Sığır, deve ve davarlarda bulunur. Sığırların göbeğinde, devenin döşünde ve davarın kasık ve ön kollarında olur, Oraya şeker ekilir üstü demirle dağlanır.

TESCE

Öküz ve beygirlerde zorlamadan olur. Topallar ve topal olur. Arka ayağının tescesine (kalça kemiğinin birleştiği yer) ilk günde kiremit konur, üstünde çekiçle kırılır, iri bir tuz bez içine konur, kaynar suyu batırılır tescenin üstüne üç gün basılır. Tescenin ortasından bir parça kıl kesilir orası kızgın demirle delinir, nohut tuz veya göktaş konur işletilir.

UYUZ

Koyun, keçi ve develerde olur. Tüyleri hamırlar ve kaşınır. Zeytinyağ veya haşhaş yağı ile katran kaynatılır, hayvanın tüyleri kesilerek ılık sürülür.

Bambul böceği zeytinyağı içine (Bir kiloya onbeş kadar) atılarak bir müddet bırakılır, sonra uyuzlara sürülür. Develerde ise, uyuz olan yerler kazınır, oralara bu yağdan sürülür.

ÜZGÜNLÜK

Bütün hayvanlarda yorgun ve karnı açken su verilir ve yola girerse olur. Gün gün düşer, ırgın olur. Peynir suyu ile bir parça şap karıştırılır, içirilir. Sarı katran, yarım fincan kadar ağzından boğazına doğru dökülür.

Tavşan veya yağlı dana eti çokça kaynatılır, kemikleri çıkarılır, çorba gibi ağzına dökülür.

YANIKARA

Sığırlarda olur. Genç sığır ve danalar dayanmaz ölürler.

Parmakla basılınca deri altında toplanan balgam gıcır gıcır öter. Bu hastalığa karşı eskiden" ancak ocaktan el almış kimseler tarafından parpi yapılırdı.

Yanıkara : Sığır sürülerini kırıp geçiren bu hastalığa bir emsem bulunmayınca iş parpiya kalmıştır.

Bu hastalık çıkınca köyde bulunan bütün ateşler söndürülür. O caktan el almış bir parpıcı kırk veya yedi Mehmed adlı evden un toplar, bir bakraca koyar, hamur yapar. Öteden de toprak içinde hayvanların geçeceği kadar bir delik açılır. Ve ağız yanına gümüş eşya asılır. Aralarında başka çocuk doğmamış iki erkek kardeş findık çomaklarını sürterek ateş çıkarırlar, bununla ocak yakarlar.

Bütün hayvanlar toprak delikten geçirilirken sağrısına el almış adam bakraçtaki hamurdan ısırarak birer parça sürer. Hayvanlar ateşin etrafında dolandırılırlar. Köydeki bütün ocaklar da bu ateşten yeniden yakılır. Böylece öletin önü alınmış sayılır.

YILANCIK

Bütün hayvanlarda olur. Kol, bel ve ayaklarında bulunur. Şiş üstüne keçe parçası konur, üstünde ateş gezdirilirdi. Şişler çentilir, üstüne lapa vurulur.

ZORLAMA

Beygir ve eşeklerde olur. Ön ayakları tutulur.

Acı yağ ile hayvanın kolları oğulur, sıcak yere bağlanır. Bileklere inerse, tavuk tersi keskin sirke ile karıştırılır, ısıtılır, çentilir ve üstüne sarılır.

HAYVAN HASTALIKLARI İÇİN OTLAR

ACIDÜLEK

Yara kurtlanmasında — Yumrusunun suyundan üstüne sıkamak. Sakada — Kökünü doğğerek burnuna üflemek.

ADAÇAYI

İshalde — Islatılmış suyundan içirmek.
Ağız yarasında — Kaynatılmış suyuyla yıkamak.
Deri yarasında — Lapasını vurmak.

AFYON

Kızıl kurtta — Beygirin tırnak parçasıyla yakılarak burnuna tütsü vermek.
Bağırsak kurtunda — Kobaklarını samana karıştırıp yedirmek.

AĞIDALI

Uyuzda — Kekik, çam ve meşe ile kaynatılarak bir kaç defa suyuyla yıkamak.
Solcanda — Bulunduğu yere konan dalları üstüne su dökerek öldürmek.
Danabununda — Kaynatılmış suyundan oraya dökmek. Toprak üstüne çıkanları öldürmek.

ARDIÇ

Sülükte — Yeşil tohumlarının kavrulmuşunu doğğüp içirmek.
Marazlarda — Katranını yumurta içi koyarak yutturtmak.
Hayvan bitlenmesinde — Külünü sürmek.

AYRIK

Sidik zorunda — Kökünün kaynatılmış suyundan içirmek.

AYIT

Sancıda — Suda bir müddet duran doğğülmüş tohumunun süzülmüş suyunu taze su katarak içirmek.
Sancıda — Kaynatılmış tohumunun ılık suyunu içirmek.
Kayneş sancısında — Yaprak ve tohumunu doğğerek su ile ağza bir kargı ile üflemek.

BAKLA

Sülükte — Sülüklü suya bir demetini koymak.
Sülük düşürmede — Doğğülmüş ve elenmişini buruna ve boğaza bir kargı ile

üflemek.

BALIKOTU

Balık tutmada — Su kıyısında döğölerek köpükle balıkları bayıltıp tutmak.

BODUROT

Ötürükte — Kaynatılmış soğutulmuş suyundan küçüklere yarım, büyüklere
bir fincan içirmek.
Keçi sürgününde — Kaynatılmış suyundan birer fincan içirmek

BÖRÜLCE

Omuz yarasında — Kavrulmuşunun tozundan ekmek.

CEVİZ

Kızıl kurtta — Küçüklerin taze veya kurutulmuşunu döğerek zeytin yağıyle
içirmek.
Sancıda — Fındık kadar olanlardan yirmi kadarını döğüp içirmek.
Sancıda — Kaynatılmış yaprağının suyundan içirmek.

ÇAM

Doğurmada — Katranını boş üç yumurta içine koyarak boğazına atmak.

ÇİTLENBİK

Sancıda — Yağından boğazına bir parça akıtmak.

ÇÖVEN

Hayvan sancısında — Yağından bir parça boğazına akıtmak

DEVETABANI OTU

Solucan öldürmede — Kaynatılmış suyundan oralara serpmek.
Danaburnunda — Kaynatılmış suyundan dökülerek toprak üstüne çıkanları
toplayıp öldürmek.
Hayvan sakasında — Suyundan yarım fincan kadarını burnuna dökülerek başını
biraz havada tutmak.
Sakarda — Döğölmüşünü bir kamışla burnuna bir kaç defa üflemek.
Sülükte — Tozundan oraya üflemek.

DUVAR PESLANI

Tahtakurusunda — Oralara sermek.

FINDIK

Sancıda — Ateşde yakılmış kabuğunun tütsüsünü yapmak.

HAVACIVA

Karasu olunca — Merheminden ayaklarına, bileklerine sürmek.
Boyunduruk vurmasında — Zeytinyağında kaynatılmışını erimiş içyağıyle karıştırıp
sürmek.

HARDAL

Sancıda — Lapasını karnına vurmak.

ISIRGAN

Kuluçka için — Tavuğun karnı altına sürmek.
Kindi yavrularını beslemek için — Tazesi kaşındırır öldürür, Haşlaması besler.
Tavukları yumurtlatmakta — Kurusunu kepekle yedirmek.

KARABAŞ OTU

Keçi ve koyun yelinde — Kaynatılarak suyundan içirmek.

KARACAOT

Sütlenmek için — Doğulmuş tohumunu yemlere karıştırarak yedirmek.
Tabak marazında — Kökünün tozunu ayak çatalına ekmek.
Ön tutukluğunda — Derisinin içine bir parçasını koymak.
Boyun şişmesinde — Kulağını delerek bir parçasını bağlamak.
Sızıda — Derisinin altına bir parça koymak.
Gözdumanında — Kulağına bir parçasını takmak.

KARAAĞAÇ

Hazımsızlıkta — Kabuklarının kaynatılmış suyundan dana ve malaklara içirmek.
Solucanda — Köklerinin kaynatılmış suyundan içirmek.

KARAÇALI

Boyunduruk yarasında — Doğulmuş tohumuna balmumu koyarak zeytinyağıyla sürmek.
Boyun yarasında — Kökünün külünü sürmek.

KARAMUK

Hayvan sakasında — Tohumunun ıslatılmış suyundan burnuna akıtmak.

KARPUZ

Kızıl куртta — Suyunu kırmızı biberle karıştırıp içmek.

KAYNEŞ

Zehirlenmede — Sığır ve koyunlarda doğulmuş tohumunu sirke ile içirmek.

KETEN TOHUMU

Inkıbazda — Kaynatılmış suyundan içirmek ve hokna yapmak.
Yarada — Sütle pişirilmiş lapasını vurmak.
Sancıda — Lapasını oraya vurmak.

KURTLU DİKEN

Bit için — Kaynatılmış suyunu başa sürmek.
Kurtlu yarada — Kökünün kaynatılmış suyuyla yıkamak.
Yarada — Kökünün tozundan sürmek.

MALATURA

Tahta kurusunda — Taze veya kurusundan oralara koymak.

MAZI

Karın bozukluğunda — Döğülmüşünü suda ıslatarak içirmek.
Bağırsak hastalığında — Döğülmüşünü kepeklerle karıştırıp yedirmek.

MEYAN KÖKÜ

Peklikte — Kaynatılmış, suyundan soğuk içirmek.
Ateşi düşürmede — Kaynatılmış suyundan soğuk içirmek.

NANE

Sıçanı kaçırmak için — Taze dalları üstüne yağı damlatılarak oralara, koymak.

PAPATYA

Tahtakurusunda — Yaş veya kurusunu oralara koymak.
Pirede — Çiçeklerinin sarı tozlarını ekmek.
Beygir peklğinde — Çokça yedirmek veya suyundan yedirmek.
Hazımsızlıkta — Kaynatılmış suyundan içirmek.
Otdan zehirlenmede — Çokça yedirmek ve suyundan içirmek.
Sancıda — Kaynatılmış ve süzölmüş suyuyle hokna yapmak.

PALAMUT

Cidavide — Pelidini döğüp üstüne ekmek;
İshalde — Kabuğunu döğüp içirmek veya hapını yutturmak.
Ayak şişinde — Kabuğunun kaynatılmış suyuyle yıkamak ve lapasını vurmak.
İshalde — Pelidini döğüp yedirmek.
Yarada — Koruğunun döğölmüşünü üstüne koyumak.

PATATES

Şişde — Kölde pişirilerek ezilmişini vurmak.

SABUNOTU

Karın şişmesinde — Döğölerek çıkarılan köpüğünden su ile içirmek.

SAMAN

Doğum güçlüğünde — Damda yakılan dumanından tütsü vermek

SARIMSAK

Buğday bitinde — Suyundan suya karıştırıp üstüne serpmek.
Zehirlenmede — Döğölmüşünü yoğurtla karıştırıp içirmek.
Zehirli hayvan gelmemesi için — Döğölerek odanın içine koymak

SERKELOTU

Yarada — Az suda döğölerek üstüne koymak. (1)

SERVİ

Un bitlenmesinde	— Yongasından içine koymak.
Sivrisinekte	— Yongasından yakmak.
Tahtakurusunda	— Kabuğunu kırmızı büberle yakmak.

ŞEFTALİ

Sinek kurt atmasında	— Yaprığının suyunu oraya koymak.
----------------------	-----------------------------------

ÜZERLİK

Sinekte	— Doğülrnüş tohumunun kaynatılmış suyundan serpmek
---------	--

ÜZÜM

Tavuğu yumurtlatmak için — Karabüberli doğülmüşünü hap yaparak yutturmak .

ZERDALİ DİKENİ

Yarada	— Külünü oraya ekmek.
--------	-----------------------

ZEYTİN AĞACI

Boyunduruk zorlamasında	— Yağını sönmüş kireçle karıştırıp sürmek.
Otdan zehirlenmede	— Yağından içirmek. (1) Kaynatılmış suyuyle iplik ve yün siyaha boyanır.
Zehirlenmede	— Yağına bol sarımsaklı ayran karıştırarak içirmek
Sanlıkta	— Aç karnına yağından içirmek.
Kuvvet için	— Yağından içirmek.
Karın şişinde	— Yağından bir miktar içirmek.
Kenede	— Yağına elma suyu karıştırarak sürmek.
Kenede	— Yağına tütün suyu karıştırarak sürmek.
Karnı şişmesinde	— Yağı bir avuç toprakla sulandırılarak içirmek
Bağırsakta	— Yağını patates suyuyle karıştırıp gün aşırı içirmek
Sancıda	— yağından içirmek.
Yarayı kurutmada	— Yağını katranla kaynatıp üstüne dökmek

Yazarın Basılan kitapları

Asklepion	I	1935	İstanbul Resimli Basımevi
Bergama	I	1973	İzmir Nefaset Basımevi
Şifalı Otlar ve Lok.Hekim	I	1938	İzmir Kültür Basımevi
Asklepion	II	1938	İstanbul Resimli Basımevi
Şifalı Otlar ve Lok.Hekim	II	1940	İzmir Suhulet Basımevi
Fikir adamları	I	1941	İzmir Ticaret Basımevi
Efsaneler ve adetler	I	1931	İstanbul Vakıf Basımevi
Şifalı Otlar	III	1942	İstanbul Vakıf Basımevi
Küplü hamam	I	1942	İstanbul Vakıf Basımevi
Millî oyunları	I	1942	İzmir Cumhuriyet Basımevi
Şifalı hayvanlar	I	1942	İstanbul Vakıf Basımevi
Yakın Tarihte olaylar	I	1943	İstanbul Vakıf Basımevi
Zeybek oyunları	I	1943	İzmir Nefaset Basımevi
Eğri göl köyü	I	1944	İzmir Meşher Basımevi
Dört Çepni köyü	I	1944	İzmir Güneş Basımevi
Bergama	II	1945	İzmir Güneş Basımevi
Tırmanlar	I	1945	İzmir Güneş Basımevi
Bölcek köy	I	1945	İzmir Nefaset Basımevi
Şifalı Otlar	IV	1947	İstanbul Tecelli Basımevi
Asklepion	III	1947	İzmir Doğanlar Basımevi
Bergama	I/I	1940	İstanbul Şaka Basımevi
Kiralık Devri	1/2	1950	İstanbul Anıl Basımevi
Sanat Eserleri	1/8	1951	İstanbul Anıl Basımevi
Şifalı Otlar	V	1952	İstanbul Anıl Basımevi
Sirkeler	I	1953	İzmir Gümüşayak Basımevi
Asklepion	IV	1954	İstanbul Anıl Basımevi
Şifalı Otlar	VI	1955	İstanbul Anıl Basımevi

BASILACAK OLANLAR

Türk — İslâm Eserleri
Sanat eserleri ve âbideler